

13 JUL - PLANTAŽE a.d., Podgorica

Finansijski iskazi za 2019. godinu
u skladu sa računovodstvenim propisima
Crne Gore

i

Izvještaj nezavisnog revizora

SADRŽAJ

	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1 - 4
FINANSIJSKI ISKAZI	
Iskaz o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha)	5
Iskaz o finansijskoj poziciji (Bilans stanja)	6
Iskaz o promjenama na kapitalu	7
Iskaz o novčanim tokovima	8
Napomene uz finansijske iskaze	9 - 35
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Društva 13 Jul - Plantaže, Podgorica

Izvještaj revizora o finansijskim iskazima

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Akcionarskog društva 13 Jul - Plantaže, Podgorica (u daljem tekstu "Društvo"), koji obuhvataju iskaz o finansijskoj poziciji (u daljem tekstu: bilans stanja) na dan 31. decembra 2019. godine i iskaz o ukupnom rezultatu (u daljem tekstu: bilans uspjeha), iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene uz finansijske iskaze koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, osim za efekte pitanja navedenog u odeljku *Osnova za mišljenje sa rezervom* našeg izvještaja, priloženi finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Društva na dan 31. decembra 2019. godine, kao i rezultate njegovog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama objelodanjenim u Napomeni 3. uz finansijske iskaze.

Osnova za mišljenje sa rezervom

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 10. uz finansijske iskaze, potraživanja Društva iskazana na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od EUR 15,737,450 uključuju i potraživanja u iznosu od EUR 1,573,740 od Glavnog grada Podgorica. Navedena potraživanja su starija od godinu dana i Društvo nije izvršilo njihovu ispravku vrijednosti. Na osnovu prezentovane dokumentacije nismo bili u mogućnosti da utvrdimo potencijalne efekte obezvređenja ovih potraživanja na priložene finansijske iskaze.

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 11. uz finansijske iskaze, Kratkoročni finansijski plasmani iskazani na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od EUR 1,607,620 uključuju potraživanja od povezanog privrednog društva (Plant-OMP d.o.o. Podgorica) u iznosu od EUR 1,466,328, koja u najvećoj mjeri predstavljaju ulaganja u osnovna sredstva (građevinske objekte i opremu). Društvo vodi sudski spor protiv firme OMP Engineering d.o.o. Podgorica (osnivača i vlasnika 50% Plant-OMP d.o.o. Podgorica). Dana 23. aprila 2020. godine Društvo je zaključilo Ugovor o poravnanju sa OMP Engineering d.o.o. Podgorica (osnivač i vlasnik 50% Plant-OMP d.o.o. Podgorica). Ugovorom o poravnanju Društvo i OMP Engineering d.o.o. Podgorica su se sporazumjeli da OMP Engineering d.o.o. Podgorica prenese na Društvo 50% vlasništva OMP Engineering-a d.o.o. Podgorica u Plant-OMP d.o.o. Podgorica, a na ime ispunjenja obaveza iz poravnanja Društvo će prenijeti pravo svojine na 37,000m² poljoprivrednog zemljišta i uplatiće OMP Engineering-u d.o.o. EUR 350,000. Takođe, na dan zaključenja pomenutog Ugovora o poravnanju Društvo i OMP Engineering-u d.o.o. su se sporazumjeli da povuku tužbene zahtjeve. Na osnovu prezentovane dokumentacije nismo bili u mogućnosti da utvrdimo potencijalne efekte obezvređenja ovih kratkoročnih plasmana na priložene finansijske iskaze.

Na dan 31. decembra 2019. godine protiv Društva se vodi više sudskih sporova čiji je ishod neizvjestan. Priloženi finansijski iskazi ne uključuju rezervisanja za potencijalne negativne ishode sudskih sporova koji se vode protiv Društva. Na osnovu prezentovane dokumentacije nismo mogli da se uvjerimo u potencijalne efekte rezervisanja po navedenom osnovu na finansijske iskaze Društva za 2019. godinu.

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji ("Službeni list Crne Gore", br. 001/17) i Međunarodnim standardima revizije (MSR). Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima detaljnije su opisane u odeljku našeg izvještaja *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza*. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa *Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe* Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe ("IESBA Kodeks") i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da nam pruže osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Društva 13 Jul - Plantaže, Podgorica

Izveštaj revizora o finansijskim iskazima (Nastavak)

Skretanje pažnje

Skrećemo pažnju na sledeće:

Napomeni 7. uz finansijske iskaze u kojoj je objelodanjena činjenica da nabavna vrijednost potpuno otpisanih nekretnina, postrojenja i opreme koje Društvo i dalje koristi u svom poslovanju na dan 31. decembra 2019. godine iznosila je EUR 34,539,258 i odnosi se na zasade u iznosu od EUR 13,323,896 i opremu u iznosu od EUR 21,215,362.

Takođe, u pomenutoj Napomeni 7. uz finansijske iskaze je objelodanjena i činjenica da je Društvo u svojim poslovnim knjigama uključilo zemljišta za koja ima pravo korišćenja. Članovima 419 i 420 Zakona o svojinsko pravnim odnosima predviđena je transformacija zemljišta iz prava „korišćenja“ u pravo „svojine“. Taj postupak je u toku i dok se ne donese rješenje nadležnih organa o transformaciji, nije moguće izvršiti definitivno razgraničenje vlasništva.

Naše mišljenje ne sadrži rezervu po ovim pitanjima.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih iskaza tekućeg perioda. Ova pitanja su obrađena u kontekstu revizije finansijskih iskaza u cjelini, kao i u formiranju našeg mišljenja o njima i mi ne izražavamo posebno mišljenje o ovim pitanjima.

Utvdili smo da su sledeća ključna pitanja revizije za saopštavanje u našem Izvještaju:

Ključna pitanja revizije	Kako smo adresirali ključno pitanje revizije
1. Priznavanje prihoda (tačnost evidentiranja prihoda), Napomena 20. uz finansijske iskaze	
Postoji inherentni rizik u vezi sa tačnošću priznatih prihoda od usluga koji proizilaze iz procedura prodaje i cjenovnika Društva. Računovodstvene politike Društva koje se odnose na priznavanje prihoda su objelodanjene u Napomeni 3.10.	Obezbijedili smo razumijevanje procesa vezanih za priznavanje prihoda. Sproveli smo testove kontrola povezanih sa prihodima od usluga kroz provjeru dizajna i efikasnosti relevantnih kontrola vezanih za prihode od prodaje proizvoda i usluga. Takođe, sproveli smo suštinske analitičke procedure vezane za značajne vrste prihoda, kao i specifične procedure kako bismo se uvjerali u tačnost i kompletnost priznatih prihoda u toku godine.
2. Zalihe (vrednovanje zaliha), Napomena 9. uz finansijske iskaze	
Navedeno ključno revizorsko pitanje je izabrano zbog toga što obuhvata značajne procjene rukovodstva Društva vezane za svođenje zaliha na neto nadoknadivu vrijednost ukoliko je ona niža od cijene koštanja, kao i za obračun nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda. Računovodstvene politike Društva koje se odnose na priznavanje zaliha su objelodanjene u Napomeni 3.7.	Naši revizorski postupci su uključivali razumijevanje poslovnih procesa vezanih za mjerenje i vrednovanje zaliha i procedura za utvrđivanje nivoa svođenja zaliha na neto nadoknadivu vrijednost, sistema obračuna vrijednosti nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda, kao i prisustvovanje godišnjem popisu zaliha. Na bazi uzorka smo provjerili da li su cijene po kojima su se prodavali gotovi proizvodi veće od cijena po kojima društvo priznaje zalihe, tj. da li je potrebno svođenje zaliha na neto nadoknadivu vrijednost. Na osnovu uzorka izvršili smo test popisa zaliha na dan 31. decembra 2019. godine i uporedili količine koje smo popisali sa rezultatima popisa Društva.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Društva 13 Jul - Plantaže, Podgorica

Izveštaj revizora o finansijskim iskazima (Nastavak)

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih finansijskih iskaza u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 52/2016), kao i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na nastavak poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadzor nad procesom finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjeravanja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjeravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajan pogrešan iskaz ako takav iskaz postoji. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ukoliko se može u razumnoj mjeri očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

Kao dio revizije u skladu sa Međunarodnim standardima revizije mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i zadržavamo profesionalni skepticizam tokom obavljanja revizije.

Mi takođe:

- Identifikujemo i procjenjujemo rizike od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške, osmišljavamo i obavljammo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike, i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Društva.
- Vršimo procjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i da li, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u našem izvještaju revizora skrenemo pažnju na odgovarajuća objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da Društvo prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Društva 13 Jul - Plantaže, Podgorica

Izveštaj revizora o finansijskim iskazima (Nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza (Nastavak)

- Vršimo ocjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući i objelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne poslovne promjene i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje smo identifikovali tokom naše revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i, gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih iskaza za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u našem izveštaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izveštaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posledice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Izveštaj o drugim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i tačnost priloženog godišnjeg Izveštaja menadžmenta u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu. U skladu sa Zakonom o reviziji, naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti godišnjeg Izveštaja menadžmenta Društva za 2019. godinu sa finansijskim iskazima za tu poslovnu godinu koji su bili predmet revizije. Naši postupci u tom pogledu su bili ograničeni samo na ocjenu usaglašenosti finansijskih informacija sadržanih u godišnjem Izveštaju menadžmenta sa revidiranim finansijskim iskazima.

Po našem mišljenju, finansijske informacije objelodanjene u godišnjem Izveštaju menadžmenta Društva za 2019. godinu usklađene su, po svim materijalno značajnim pitanjima, sa finansijskim iskazima Društva za 2019. godinu koji su bili predmet revizije i sastavljen je u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izveštaj nezavisnog revizora je Milovan Popović.

Podgorica, 26. jun 2020. godine

Milovan Popović
Ovlašćeni revizor

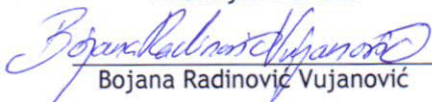
ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU (BILANS USPJEHA)
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine
U EUR

	<u>Napomena</u>	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
POSLOVNI PRIHODI		29,563,343	30,425,542
Prihodi od prodaje	20	29,442,840	29,321,251
Povećanje vrijednosti zaliha učinaka		41,481	1,057,314
Ostali poslovni prihodi	21	79,022	46,978
POSLOVNI RASHODI		30,308,540	28,313,528
Nabavna vrijednost prodate robe	22	437,999	328,281
Troškovi materijala	23	9,067,063	8,115,350
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	24	14,581,020	13,699,844
Troškovi amortizacije i rezervisanja	25	3,172,006	2,927,797
Ostali poslovni rashodi	26	3,050,451	3,242,257
POSLOVNI REZULTAT		(745,197)	2,112,014
Finansijski prihodi	27	193,256	127,927
Finansijski rashodi	28	1,124,489	969,436
FINANSIJSKI REZULTAT		(931,233)	(841,509)
Ostali prihodi	29	3,764,221	2,854,254
Ostali rashodi	30	1,617,887	1,443,184
REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI		2,146,333	1,411,070
REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA		469,904	2,681,574
REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA		469,904	2,681,574
PORESKI RASHOD PERIODA		313,492	258,860
Tekući porez na dobit	19	222,476	208,747
Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda		91,016	50,114
NETO REZULTAT		156,412	2,422,714

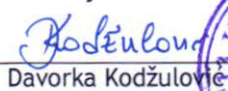
Napomene na stranama od 9 do 35
 čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Priloženi finansijski iskazi su odobreni za izdavanje od strane Odbora direktora Društva na dan 29. marta 2020. godine i potpisani su u ime rukovodstva Društva od strane:

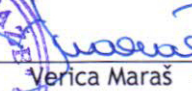
Lice odgovorno za sastavljanje
 Finansijskih iskaza

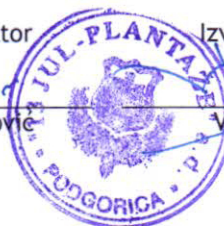

 Bojana Radinović Vujanović

Finansijski direktor

 Davorka Kodžulović

Izvršni direktor

 Verica Maras

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI (BILANS STANJA)

Na dan 31. decembra 2019. godine

U EUR

	<u>Napomena</u>	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
AKTIVA			
STALNA IMOVINA		76,852,725	76,141,872
Nematerijalna ulaganja	6	15,602	14,826
Nekretnine, postrojenja i oprema	7	54,575,371	53,832,754
Biološka sredstva	7	19,173,909	18,450,167
Dugoročni finansijski plasmani	8	3,087,842	3,844,124
OBRTNA SREDSTVA		68,399,859	66,995,937
Zalihe	9	48,451,441	48,289,960
Potraživanja	10	15,737,450	15,775,888
Kratkoročni finansijski plasmani	11	1,607,620	1,469,605
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	12	1,622,172	1,139,839
Porez na dodatu vrijednost i AVR		981,177	320,644
UKUPNA AKTIVA		145,252,584	143,137,809
PASIVA			
KAPITAL		109,210,462	109,411,601
Osnovni kapital	13	91,653,589	91,653,589
Rezerve		6,847,125	6,917,158
Pozitivne revalorizacije rezerve i nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju		215,738	499,734
Negativne revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju		(5,763)	(2,240)
Neraspoređena dobit		10,499,773	10,343,360
DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE		15,143,719	13,429,215
Dugoročna rezervisanja		335,374	325,101
Dugoročni krediti	14	13,240,840	10,851,470
Ostale dugoročne obaveze	14	1,567,504	2,252,644
ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE		2,511,516	2,420,500
KRATKOROČNE OBAVEZE		18,386,888	17,876,493
Kratkoročne finansijske obaveze	15	8,549,488	8,155,061
Obaveze iz poslovanja	16	6,061,162	6,227,887
Ostale kratkoročne obaveze i PVR	17	3,265,977	2,995,503
Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	18	177,961	121,484
Obaveze po osnovu poreza na dobit		332,300	376,558
UKUPNA PASIVA		145,252,584	143,137,809

Napomene na stranama od 9 do 35
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

U EUR

Opis	Osnovni kapital	Rezerve	Revalorizacione rezerve	Neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje na dan 1. januar 2018. godine	91,653,589	7,038,640	495,926	8,520,646	107,708,802
Neto promjene u 2018. godini	-	(121,483)	1,568	1,822,714	1,702,800
Stanje na dan 31. decembar 2018. godine	91,653,589	6,917,158	497,494	10,343,360	109,411,601
Stanje na dan 1. januar 2019. godine	91,653,589	6,917,158	497,494	10,343,360	109,411,601
Neto promjene u 2019. godini	-	(70,033)	(287,519)	156,412	(201,139)
Stanje na dan 31. decembar 2019. godine	91,653,589	6,847,125	209,975	10,499,773	109,210,462

Napomene na stranama od 9 do 35
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

ISKAZ O NOVČANIM TOKOVIMA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

U EUR

	2019.	2018.
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	33,933,611	35,449,361
Prodaja i primljeni avansi	31,777,351	32,493,130
Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	9	9
Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	2,156,258	2,956,222
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	33,455,762	35,089,609
Isplate dobavljačima i dati avansi	13,610,154	15,432,150
Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	16,179,681	16,147,356
Plaćene kamate	796,601	614,691
Porez na dobitak	208,747	171,822
Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	2,660,579	2,723,590
Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti	477,850	359,752
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	1,947,831	98,176
Primljene dividende	141,568	98,176
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	4,325,044	4,230,344
Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	4,303,544	4,208,044
Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	21,500	22,300
Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja	(2,377,213)	(4,132,168)
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	11,133,096	12,418,311
Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	11,133,096	12,418,311
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	8,751,400	7,666,195
Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	8,529,563	7,113,185
Finansijski lizing	176,418	81,076
Isplaćene dividende	45,420	471,934
Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja	2,381,695	4,752,116
NETO TOK GOTOVINE	482,332	979,700
GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	1,139,839	160,139
GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	1,622,172	1,139,839

Napomene na stranama od 9 do 35
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine****Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno**

1. OPŠTE INFORMACIJE

Akcionarsko društvo „13. jul - Plantaže“ Podgorica (u daljem tekstu: „Društvo“) posluje pod ovim nazivom od 31. januara 2006. godine. Nastalo je nakon više transformacija Holding kompanije Agrokombinat „13. jul“ koja je osnovana 1963. godine.

Društvo je registrovano 14. avgusta 2002. godine u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima Crne Gore („Službeni list CG“, br. 6/02, 17/07, 80/08, 40/10, 36/11 i 40/11) pod registarskim brojem 40000895.

Djelatnost Društva je proizvodnja, prerada i promet poljoprivrednih proizvoda, proizvodnja vina i žestokih pića, proizvodnja loznog i vodnog sadnog materijala, proizvodnja ribe i riblje mladi, ugostiteljstvo i trgovina.

Na dan 31. decembar 2019. godine Društvo ima 631 zaposlena radnika (31. decembar 2018. godine: 634 radnika).

Sjedište društva je u Podgorici, Put Radomira Ivanovića 2.

Akcije društva se kotiraju na Montenegroberzi.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH ISKAZA

Priloženi finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa važećim propisima u Crnoj Gori zasnovanim na Zakonu o računovodstvu („Službeni list CG“, br. 52/2016), odnosno u skladu sa relevantnim odlukama koje se odnose na primjenu MRS, odnosno MSFI u Crnoj Gori („Službeni list CG“, br. 69/2002). Shodno tome, MRS, odnosno MSFI su prvi put primijenjeni kao osnov za sastavljanje finansijskih izvještaja u Crnoj Gori počev od 1. januara 2003. godine.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine. Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Društva, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Finansijski izvještaji sastavljeni su u skladu sa konceptom istorijskog troška i načelom stalnosti poslovanja pravnog lica.

Iznosi u priloženim finansijskim izvještajima Društva iskazani su u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno. Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je euro (EUR).

Društvo je u sastavljanju priloženih finansijskih izvještaja primijenilo računovodstvene politike objelodanjene u daljem tekstu Napomene 3.

2.1. Nastavak poslovanja

Društvo je u periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine ostvarilo neto dobitak u iznosu od EUR 156,412. Na dan 31. decembra 2019. godine obrtna sredstva Društva su veća od njegovih kratkoročnih obaveza za EUR 50,012,971.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)**2.1. Nastavak poslovanja (Nastavak)**

Društvo je nakon proglašenja pandemije virusa COVID19 prilagodilo svoje poslovanje, u najvećoj mogućoj mjeri, nastalom smanjenju poslovnih aktivnosti. Na predviđeno smanjenje prihoda za 2020. godinu se reagovalo smanjenjem varijabilnih troškova. U tom smislu, postignut je dogovor sa Sindikatom o smanjenju vrijednosti boda kako bi se postigli niži troškovi zarada, zatim smanjen je plan nabavke repromaterijala, kao i troškova usluga, ali na način da se proizvodnja u vinogradarsko-voćarskoj proizvodnji nesmetano obavlja, jer je ona osnova stalnosti poslovanja kompanije.

U skladu sa usvojenim mjerama Vlade Crne Gore u cilju ublažavanja i saniranja posljedica izazvanih pandemijom novog korona virusa COVID-19, shodno Programu podrške likvidnosti privrednicima za ublažavanje posljedica izazvanih pandemijom novog korona virusa, Društvu je dana 24. aprila 2020. godine odobren kredit u iznosu od EUR 1,200,000 od strane Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore ad, Podgorica sa rokom otplate 96 mjeseci uključujući grace period od 24 mjeseca. Takođe, Društvu je dana 1. aprila 2020. godine odobren kredit u iznosu od EUR 300,000 od strane Komercijalne banke ad, Podgorica, sa rokom otplate 24 mjeseca uključujući grace period od 6 mjeseci.

Rukovodstvo Društva pažljivo prati razvoj situacije i na osnovu najboljih raspoloživih informacija do sada, rukovodstvo Društva smatra da nema potrebe da se izvrši bilo kakva korekcija u finansijskim iskazima za 2019. godinu.

Rukovodstvo smatra da Društvo ima adekvatne resurse da nastavi sa poslovanjem u doglednoj budućnosti. Shodno tome, priloženi finansijski iskazi Društva su pripremljeni po načelu stalnosti poslovanja.

2.2. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine finansijski iskazi Društva za 2018. godinu sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Službeni list CG", br. 52/2016), odnosno u skladu sa relevantnim odlukama koje se odnose na primjenu MRS, odnosno MSFI u Crnoj Gori ("Službeni list CG", br. 69/2002), a koji nisu bili predmet revizije.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Nematerijalna ulaganja**

Nematerijalna ulaganja su inicijalno priznata po nabavnoj vrijednosti. Naknadno vrednovanje nematerijalnih ulaganja izvršeno je po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti i eventualne kumulirane gubitke po osnovu obezvrijeđenja.

Korisni vijek nematerijalnih ulaganja je procijenjen kao određen.

Nematerijalna ulaganja sa određenim korisnim vijekom upotrebe se amortizuju i testiraju se na umanjeње vrijednosti kada god se jave indikatori da nematerijalno ulaganje može da bude obezvrijeđeno. Amortizacija nematerijalnih ulaganja se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se njihova nabavna vrijednost rasporedila tokom njihovog procijenjenog vijeka trajanja koji je 5 godina.

Dobici i gubici koji proističu iz rashodovanja ili prodaje nematerijalnih ulaganja se priznaju u bilansu uspjeha perioda kada je nematerijalno ulaganje rashodovano, odnosno prodato, i to u visini razlike između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti sredstva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.2. Nekretnine, postrojenja i oprema**

Stavke nekretnina, postrojenja i opreme, koje ispunjavaju uslove da budu priznate kao sredstvo, odmjeravaju se prilikom početnog priznavanja po svojoj nabavnoj vrijednosti, odnosno, cijeni koštanja.

Nabavna vrijednost uključuje izdatke koji se direktno pripisuju nabavci sredstava, što uključuje fakturna vrijednost (ne uključujući carinske dažbine i PDV), sve troškove koji se direktno pripisuju dovođenju sredstva na lokaciju i u stanje koje je neophodno da bi sredstvo moglo funkcionisati na način na koji rukovodstvo očekuje.

Nakon početnog priznavanja kao sredstva, stavke nekretnina, postrojenja i opreme su odmjerena po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti i eventualne kumulirane gubitke po osnovu obezvređenja.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, ukoliko je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Društvo u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano odmjeriti. Knjigovodstvena vrijednost zamijenjenog sredstva se isknjižava. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

Dobici i gubici koji proističu iz rashodovanja ili prodaje sredstva se priznaju u bilansu uspjeha perioda kada je sredstvo rashodovano, odnosno prodato, i to u visini razlike između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti sredstva.

Zemljište se ne amortizuje. Amortizacija drugih sredstava se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se njihova nabavna rasporedila tokom njihovog procijenjenog vijeka trajanja, kao što slijedi:

Korisni vijek upotrebe sredstva se revidira i po potrebi koriguje na datum svakog bilansa stanja.

3.3. Biološka sredstva

Biološka sredstva obuhvataju zasade vinove loze i bresaka, osnovno stado i ribe. Zbog nemogućnosti da se fer vrijednost ovih sredstava pouzdano odmjeri ova sredstva se iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupno obračunatu amortizaciju i ukupne gubitke zbog obezvređenja.

Glavne grupe sredstava	Procijenjeni vijek trajanja	Stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu (%)
Građevinski objekti	33-100	1-3	5
Oprema	3-50	2-30	15 i 20
Zasadi vinove loze	13-59	1.7-7.5	15
Zasadi breskve	15-33	3-6.5	15
Osnovno stado	5-10	10-20	30

3.4. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica

Zavisna pravna lica predstavljaju ona pravna lica koja su pod kontrolom Društva, pri čemu se pod kontrolom podrazumijeva moć upravljanja finansijskim i poslovnim politikama pravnog lica sa ciljem ostvarenja koristi od njegovog poslovanja. Smatra se da kontrola postoji kada Društvo poseduje, direktno ili indirektno (preko drugih zavisnih pravnih lica) više od polovine prava glasa u drugom društvu.

Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica iskazana su po prvobitnoj vrijednosti ulaganja umanjenoj za eventualne kumulirane gubitke po osnovu obezvređenja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.5. Umanjenje vrijednosti nefinansijskih sredstava**

Za sredstva koja imaju neodređen korisni vijek upotrebe i ne podliježu amortizaciji, provjera da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se na godišnjem nivou. Za sredstva koja podliježu amortizaciji provjera da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmijenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti.

Nadoknadiva vrijednost je fer vrijednost sredstva umanjena za troškove prodaje ili vrijednosti u upotrebi, u zavisnosti koja od ovih vrijednosti je viša. Za svrhu procjene umanjenja vrijednosti, sredstva se grupišu na najnižim nivoima na kojima mogu da se utvrde odvojeni prepoznatljivi novčani tokovi (jedinice koje generišu gotovinu).

Nefinansijska sredstva kod kojih je došlo do umanjenja vrijednosti revidiraju se na svaki izvještajni datum zbog mogućeg ukidanja efekata umanjenja vrijednosti.

3.6. Finansijski instrumenti***Finansijska sredstva***

Društvo priznaje finansijska sredstva u svom bilansu stanja samo onda kada ono postane jedna od ugovornih strana u finansijskom instrumentu.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada je došlo do isteka ugovornog prava ili prenosa prava na prilive gotovine po osnovu tog sredstva, i kada je Društvo izvršilo prenos svih rizika i koristi koji proističu iz vlasništva nad finansijskim sredstvom.

Finansijska sredstva se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj i za direktno pripisive transakcione troškove (osim u slučaju kada se radi o finansijskim sredstvima koja se vrednuju po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha, kada se transakcioni troškovi tretiraju kao rashodi perioda). Redovna kupovina i prodaja finansijskih sredstava se priznaje na datum trgovanja - datum kada se Društvo obavezalo da će kupiti ili prodati sredstvo.

Finansijska sredstva Društva uključuju gotovinu, hartije od vrijednosti kojima se trguje, potraživanja od kupaca i ostala potraživanja iz poslovanja, date kredite i pozajmice, kao i učešća u kapitalu.

Naknadno odmjeravanje finansijskih sredstava zavisi od njihove klasifikacije. Finansijska sredstva se klasifikuju u sledeće kategorije: finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha, zajmovi i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena. Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

(a) Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Izuzetno od opšteg pravila početnog priznavanja finansijskih sredstava, kratkoročna beskamatna potraživanja kod kojih je efekat diskontovanja nematerijalan, inicijalno se priznaju po originalnoj fakturnoj vrijednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.6. Finansijski instrumenti (Nastavak)*****Finansijska sredstva (Nastavak)******(a) Zajmovi i potraživanja (Nastavak)***

Nakon inicijalnog priznavanja, zajmovi i potraživanja se naknadno odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope, umanjenoj za obezvređenje.

U bilansu stanja Društva ova kategorija finansijskih sredstava obuhvata potraživanja od kupaca i druga potraživanja iz poslovanja, date kratkoročne pozajmice povezanim pravnim licima evidentiranim u okviru kratkoročnih finansijskih plasmana i date stambene kredite zaposlenima evidentiranim u okviru dugoročnih finansijskih plasmana.

Potraživanja od kupaca se evidentiraju po fakturnoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti obezvrijeđenih potraživanja. Procjena ispravke vrijednosti potraživanja vrši se na osnovu starosne analize i istorijskog iskustva, i kada naplata cijelog ili dijela potraživanja više nije vjerovatna. Knjigovodstvena vrijednost potraživanja umanjuje se preko ispravke vrijednosti, a iznos umanjenja se priznaje u bilansu uspjeha u okviru ostalih rashoda.

(b) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju nederivatna sredstva koja su svrstana u ovu kategoriju ili nisu klasifikovana ni u jednu drugu kategoriju. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se nakon inicijalnog priznavanja odmjeravaju po fer vrijednosti, pri čemu se nerealizovani dobiti i gubici prikazuju u okviru kapitala.

U bilansu stanja Društva ova kategorija finansijskih sredstava obuhvata učešća u kapitalu banaka i pravnih lica evidentiranim u okviru dugoročnih finansijskih plasmana.

Finansijske obaveze

Društvo priznaje finansijske obaveze u svom bilansu stanja samo onda kada ono postane jedna od ugovornih strana u finansijskom instrumentu.

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Društvo ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla. U slučaju gde je postojeća finansijska obaveza zamijenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promijenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmijenjeni, takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju po fer vrijednosti, uvećanoj za direktno pripisive troškove transakcija. Izuzetno od opšteg pravila početnog priznavanja finansijskih obaveza, kratkoročne beskamratne obaveze kod kojih je efekat diskontovanja nematerijalan, inicijalno se priznaju po originalnoj fakturnoj vrijednosti.

Finansijske obaveze Društva uključuju obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze iz poslovanja kao i primljene kredite od banaka.

Finansijske obaveze Društva se, u smislu MRS 39 "Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje", klasifikuju kao zajmovi i krediti. Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.6. Finansijski instrumenti (Nastavak)*****Finansijske obaveze (Nastavak)******(a) Krediti od banaka i dobavljača***

Primljeni krediti od banaka i dobavljača se prvobitno priznaju u iznosima primljenih sredstava (nominalnoj vrijednosti), a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz primjenu ugovorene kamatne stope. Efekti primjenjivanja ugovorene umjesto efektivne kamatne stope kao što se zahtijeva u skladu MRS 39 "Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje" po procjeni rukovodstva Društva nemaju materijalno značajan efekat na finansijske izvještaje. Krediti su odobreni uz varijabilne kamatne stope, a unaprijed plaćene naknade za odobrene kredite razgraničavaju se na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja kredita.

Obaveza je tekuća ukoliko se očekuje da bude izmirena u redovnom toku poslovnog ciklusa Društva, odnosno u periodu do 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja. Sve ostale obaveze se klasifikuju kao dugoročne.

(b) Obaveze iz poslovanja

Obaveze prema dobavljačima i ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja naknadno se vrednuju po nominalnoj (fakturnoj) vrijednosti.

Finansijski instrumenti koji se ne vrednuju po fer vrijednosti

Finansijski instrumenti koji nisu vrednovani po fer vrijednosti uključuju: gotovinu i gotovinske ekvivalente, potraživanja iz poslovanja, obaveze prema dobavljačima, zajmove i kredite.

Zbog svog kratkoročnog karaktera, knjigovodstvena vrijednost gotovine i gotovinskih ekvivalenata, potraživanja iz poslovanja, obaveza iz poslovanja, odgovara približno njihovoj fer vrijednosti.

3.7. Zalihe

Zalihe se vrednuju po nižoj od nabavne vrijednosti, odnosno cijene koštanja i neto prodajne vrijednosti.

Nabavna vrijednost materijala i robe predstavlja vrijednost po fakturi dobavljača uvećanu za transportne i ostale zavisne troškove nabavke. Izlaz sa zaliha se utvrđuje metodom prosječne ponderisane cijene.

Cijena koštanja gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje obuhvata utrošene sirovine, ostale direktne troškove.

Neto prodajna vrijednost je procijenjena prodajna cijena u uobičajenom toku poslovanja, umanjena za procijenjene varijabilne troškove prodaje.

Terećenjem ostalih rashoda vrši se ispravka vrijednosti zaliha materijala i robe u slučajevima kada se ocijeni da je potrebno svesti vrijednost zaliha na njihovu neto prodajnu vrijednost.

Zalihe robe u maloprodaji iskazuju se po prodajnoj cijeni u toku godine. Na kraju obračunskog perioda vrši se svođenje vrijednosti zaliha na nabavnu vrijednost putem alokacije realizovane razlike u cijeni i poreza na dodatu vrijednost, obračunatih na prosječnoj osnovi, na vrijednost zaliha u stanju na kraju godine i nabavnu vrijednost prodane robe.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.8. Zakupi (Lizing)***Društvo kao zakupac**Finansijski zakup*

Zakup se klasifikuje kao finansijski zakup ako se njim suštinski prenose na zakupca svi rizici i koristi povezani sa vlasništvom. Finansijski zakupi se kapitalizuje na početku zakupa po vrijednosti nižoj od fer vrijednosti zakupljenog sredstva i sadašnje vrijednosti minimalnih plaćanja zakupnine.

Svaka zakupnina se raspoređuje na obaveze i finansijske rashode kako bi se postigla konstantna periodična kamatna stopa na preostali iznos obaveze. Finansijski rashodi se priznaju u bilansu uspjeha perioda na koji se odnose. Zakupljena sredstva na bazi finansijskog zakupa amortizuju se u toku perioda kraćeg od korisnog vijeka trajanja sredstva ili perioda zakupa.

*Društvo kao zakupodavac**Operativni zakup*

Kada je sredstvo dato u operativni zakup, takvo sredstvo se iskazuje u bilansu stanja zavisno od vrste sredstva.

Prihod od zakupnine priznaje se na proporcionalnoj osnovi u toku perioda trajanja zakupa.

3.9. Primanja zaposlenih*(a) Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje*

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je takođe, obavezno da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Kada su doprinosi jednom uplaćeni, Društvo nema nikakvih daljih obaveza u pogledu plaćanja. Doprinosi na teret poslodavca i na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

(b) Otpremnine

Društvo obezbeđuje otpremnine prilikom odlaska u penziju. Pravo na ove naknade je obično uslovljeno ostajanjem zaposlenog lica u službi do starosne granice određene za penzionisanje i do ostvarenja minimalnog radnog staža. Očekivani troškovi za pomenute naknade se akumuliraju tokom perioda trajanja zaposlenja.

Obaveze po osnovu otpremnina prilikom odlaska u penziju se procenjuju na godišnjem nivou od strane nezavisnih, kvalifikovanih, aktuara, primjenom metode projektovane kreditne jedinice. Aktuarski dobici i gubici koji proističu iz obračuna, evidentiraju se na teret ili u korist bilansa uspjeha perioda u kome su nastali.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.10. Priznavanje prihoda**

Društvo priznaje prihod kada se iznos prihoda može pouzdano izmjeriti i kada je vjerovatno da će u budućnosti Društvo imati priliv ekonomskih koristi. Prihod se priznaje u visini fer vrijednosti primljenog iznosa ili potraživanja po osnovu prodaje roba i usluga u toku normalnog poslovanja Društva. Prihod se iskazuje bez poreza na dodatu vrijednost, povraćaja robe, rabata i popusta.

(a) Prihod od prodaje proizvoda i robe

Društvo prodaje proizvode od grožđa. Prihod od prodaje proizvoda od grožđa se priznaje kada Društvo proda proizvod kupcu. U maloprodaji se obično roba plaća gotovinom ili kreditnom karticom.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe se priznaju kada su suštinski svi rizici i koristi od vlasništva nad proizvodima i robom prešli na kupca.

(b) Prihod od prodaje usluga

Prihod od prodaje usluga se najvećim dijelom odnose na prihode ostvarene pružanjem ugostiteljskih usluga (hrane, pića i sl.) Društvo prodaje usluge hrane i pića u restoranima „Jezero“ i „13. Jul“.

Ove usluge se pružaju na bazi utrošenog vremena i materijala.

3.11. Tekući i odloženi porez**(a) Porez na dobit***Tekući porez*

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Službeni list CG”, br. 80/2004, 40/2008, 86/2009, 40/2011, 14/2012 i 61/2013). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u izvještaju o ukupnom rezultatu uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi 10. do 20. za usklađivanje rashoda).

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjeње poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi i uključeni su u neto dobit/(gubitak) izvještajnog perioda.

(b) Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima. Ovi porezi i doprinosi su prikazani u okviru ostalih poslovnih rashoda.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI - UPRAVLJANJE RIZICIMA

Poslovanje Društva je izloženo različitim finansijskim rizicima: tržišni rizik, kreditni rizik i rizik likvidnosti. Upravljanje rizicima u Društvu je usmjereno na nastojanje da se u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta potencijalni negativni uticaji na finansijsko poslovanje Društva svedu na minimum. Upravljanje rizicima obavlja finansijska služba Društva u skladu sa politikama odobrenim od strane rukovodstva Društva.

4.1. Finansijski instrumenti po kategorijama

Kategorije finansijskih instrumenata, prema knjigovodstvenom stanju na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine, prikazane su u sledećoj tabeli:

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
<i>Finansijska sredstva</i>		
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1,622,172	1,139,839
Potraživanja i zajmovi	15,737,450	15,775,888
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	3,087,842	3,844,124
	<u>20,447,464</u>	<u>20,759,852</u>
<i>Finansijske obaveze</i>		
Dugoročne i kratkoročne obaveze po kreditima	21,790,328	21,259,175
Obaveze iz poslovanja	6,061,162	6,227,887
	<u>27,851,490</u>	<u>27,487,062</u>

U 2019. i 2018. godini Društvo nije imalo derivatne finansijske instrumente.

4.2. Faktori finansijskog rizika**(a) Tržišni rizik**

Tržišni rizik je rizik da će fer vrijednost budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta biti promenljiva zbog promjena tržišnih cijena. Tržišni rizik uključuje tri vrste rizika, kao što slijedi:

Rizik od promjene kursa stranih valuta

Rukovodstvo Društva smatra da Društvo nije značajno izloženo riziku od promjene kursa stranih valuta prilikom poslovanja u zemlji i inostranstvu, jer najveći dio poslovnih transakcija obavlja u lokalnoj valuti EUR.

Rizik od promjene cijena

Društvo je izloženo riziku od promjena cijena vlasničkih hartija od vrijednosti s obzirom da posjeduje ulaganja klasifikovana u bilansu stanja kao raspoloživa za prodaju.

Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik Društva od promjena fer vrijednosti kamatnih stopa proističe prvenstveno iz obaveza po osnovu primljenih dugoročnih kredita od banaka. Krediti primljeni po fiksnim kamatnim stopama izlažu Društvo riziku promjene fer vrijednosti kamatnih stopa.

Društvo vrši analizu izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa na dinamičkoj osnovi uzimajući u obzir alternativne izvore finansiranja i refinansiranje, prije svega za dugoročne obaveze budući da one predstavljaju najznačajniju kamatonosnu poziciju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI - UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.2. Faktori finansijskog rizika (Nastavak)

(b) Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik finansijskog gubitka za Društvo ako druga ugovorna strana u finansijskom instrumentu ne ispuní svoje ugovorne obaveze. Kreditni rizik prevashodno proističe po osnovu potraživanja iz poslovanja.

Izloženost Društva kreditnom riziku po osnovu potraživanja iz poslovanja zavisi najviše od individualnih karakteristika svakog pojedinačnog kupca. Društvo nema značajne koncentracije kreditnog rizika jer učešće najvećeg pojedinačnog kupca ne prelazi 12% ukupnih prihoda od prodaje.

(c) Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Društvo biti suočeno sa poteškoćama u izmirivanju svojih finansijskih obaveza. Društvo upravlja svojom likvidnošću sa ciljem da, koliko je to moguće, uvijek ima dovoljno sredstava da izmiri svoje dospjele obaveze, bez neprihvatljivih gubitaka i ugrožavanja svoje reputacije.

Planiranje novčanog toka vrši se na nivou poslovnih aktivnosti Društva i zbirno za Društvo kao cjelinu. Finansije Društva nadziru planiranje likvidnosti u pogledu zahtjeva Društva da bi se obezbijedilo da Društvo uvijek ima dovoljno gotovine da podmiri poslovne potrebe kao i da ima slobodnog prostora u svojim nepovučanim kreditnim aranžmanima.

Društvo raspolaže dovoljnim iznosom visokolikvidnih sredstava (gotovina i gotovinski ekvivalenti), kao i kontinuiranim prilivom novčanih sredstava od realizacije roba i usluga, koji mu omogućavaju da svoje obaveze izmiruje u roku dospijeca. Društvo ne koristi finansijske derivate.

Sledeća tabela predstavlja analizu finansijskih obaveza Društva prema ugovorenim uslovima plaćanja, koji su određeni na osnovu preostalog perioda na dan izveštavanja u odnosu na ugovoreni rok dospijeca i zasnovani su na ugovorenim nediskontovanim iznosima otplata (salda koja dospijevaju na naplatu u roku od 12 mjeseci jednaka su njihovim knjigovodstvenim iznosima, budući da efekat diskontovanja nije materijalno značajan):

	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 2 godine	Od 2 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2018. godine						
Obaveze po osnovu kredita	3,039,957	4,399,483	5,805,911	6,166,461	1,847,363	21,259,175
Obaveze iz poslovanja	1,797,618	4,430,269	-	-	-	6,227,887
Ostale kratkoročne obaveze	3,116,987	-	-	-	-	3,116,987
Ukupno	7,954,562	8,829,752	5,805,911	6,166,461	1,847,363	30,604,049
31. decembar 2019. godine						
Obaveze po osnovu kredita	2,460,764	5,155,164	9,693,447	4,289,569	191,389	21,790,328
Obaveze iz poslovanja	2,377,833	3,683,328	-	-	-	6,061,161
Ostale kratkoročne obaveze	3,265,976	-	-	-	-	3,265,976
Ukupno	8,104,573	8,838,492	9,693,447	4,289,569	191,389	31,117,465

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI - UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi vlasnicima kapitala obezbijedilo povraćaj (profit), a koristi ostalim zainteresovanim stranama, kao i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

Da bi očuvalo odnosno korigovalo strukturu kapitala, Društvo može da izvrši korekciju isplata dobiti, vrati kapital vlasnicima kapitala, poveća kapital, ili, pak, može da proda sredstva kako bi smanjila dugove.

Društvo nema posebne eksterne zahtjeve u vezi sa kapitalom (npr. zakonske itd.).

Društvo prati kapital na osnovu koeficijenta zaduženosti. Ovaj koeficijent se izračunava iz odnosa neto dugovanja Društva i njegovog ukupnog kapitala. Neto dugovanje se dobija kada se ukupni krediti (uključujući kratkoročne i dugoročne, kao što je prikazano u bilansu stanja) umanje za gotovinu i gotovinske ekvivalente. Ukupni kapital se dobija kada se na kapital, iskazan u bilansu stanja, doda neto dugovanje.

Na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine koeficijent zaduženosti Društva bio je kao što slijedi:

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Obaveze po kreditima - ukupno (Napomene 14 i 15)	21,790,328	21,259,175
Minus: Gotovina i gotovinski ekvivalenti (Napomena 12)	<u>1,622,172</u>	<u>1,139,839</u>
Neto dugovanja	<u>20,168,156</u>	<u>20,119,336</u>
 Ukupni kapital	 <u>109,210,462</u>	 <u>109,411,601</u>
Kapital - ukupno	<u>129,378,618</u>	<u>129,530,937</u>
 Koeficijent zaduženosti	 <u>15.58%</u>	 <u>15.53%</u>

* *Neto dugovanje se dobija kada se ukupne obaveze po kreditima (uključujući kratkoročne i dugoročne, kao što je prikazano u obrascu Bilans stanja) umanje za gotovinu i gotovinske ekvivalente.*

** *Ukupan kapital se dobija kao zbir kapitala iskazanog u obrascu Bilans stanja i neto dugovanja.*

Koeficijenta zaduženosti u 2019. godini porastao je za 0,5% u odnosu na predhodnu godinu je: povećanja obaveza po kreditima u 2019. godini namjenjenim za investicije u novu opremu i nove objekte.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUĐIVANJA

Računovodstvene procjene i prosuđivanja se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Društvo pravi procjene i pretpostavke koje se odnose na budućnost. Rezultirajuće računovodstvene procjene će, po definiciji, rijetko biti jednake ostvarenim rezultatima.

Korisni vijek upotrebe nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme

Nematerijalna ulaganja i nekretnine, postrojenja i oprema se amortizuju tokom njihovog korisnog vijeka upotrebe. Korisni vijek upotrebe se zasniva na procjeni dužine perioda u kome će sredstvo generisati prihode. Procjenu periodično vrši Rukovodstvo Društva i vrši odgovarajuće izmjene, ukoliko se za tim javi potreba. Promjene u procjenama mogu da dovedu do značajnih promjena u sadašnjoj vrijednosti i iznosima koji su evidentirani u bilansu uspjeha u određenim periodima.

Obezvrijeđenje nefinansijske imovine

Na dan izvještavanja, rukovodstvo Društva analizira vrijednosti po kojima su prikazana nematerijalna ulaganja i nekretnine, postrojenja i oprema Društva. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrijeđenja.

Ukoliko je nadoknativ iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti. Razmatranje obezvrijeđenja zahtjeva od rukovodstva subjektivno prosuđivanje u pogledu tokova gotovine, stopa rasta i diskontnih stopa za jedinice koje generišu tokove gotovine, a koje su predmet razmatranja.

Obezvrijeđenje potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja

Društvo obračunava obezvrijeđenje sumnjivih potraživanja na osnovu procijenjenih gubitaka koji nastaju jer korisnici usluga i ostali dužnici nisu u mogućnosti da izvrše tražena plaćanja. U procjeni odgovarajućeg iznosa gubitka od obezvrijeđivanja za sumnjiva potraživanja, Društvo se oslanja na starost potraživanja, ranije iskustvo sa otpisom, bonitet kupaca i promjene u uslovima plaćanja. Ovo zahtjeva procjene vezane za buduće ponašanje kupaca i time izazvane buduće naplate u gotovini.

Stvarni nivo potraživanja koja su naplaćena može da se razlikuje od procijenjenih nivoa naplate, što može pozitivno ili negativno da se odrazi na rezultate poslovanja.

Rezervisanja po osnovu otpremnina

Troškovi utvrđenih naknada zaposlenima nakon odlaska u penziju nakon ispunjenih zakonskih uslova utvrđuju se primjenom aktuarske procjene. Aktuarska procjena uključuje procjenu diskontne stope, budućih kretanja zarada, stope mortaliteta i budućih povećanja naknade po odlasku u penziju. Zbog dugoročne prirode ovih planova, značajne neizvjesnosti utiču na ishod procjene.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. NEMATERIJALNA IMOVINA

	<u>Nematerijalna ulaganja</u>
Nabavna vrijednost	
Stanje na početku 2019. godine	201,257
Povećanje u toku 2019. godine	8,007
Otuđenja i rashodovanja	-
Stanje na dan 31. decembra 2019. godine	<u>209,264</u>
Ispravka vrijednosti	
Stanje na početku 2019. godine	186,431
Otuđenja i rashodovanja	-
Amortizacija za tekuću godinu	7,231
Stanje na dan 31. decembra 2019. godine	<u>193,662</u>
Sadašnja vrijednost 31. decembra 2019. godine	<u>15,602</u>
Sadašnja vrijednost 31. decembra 2018. godine	<u>14,826</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

7. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA

	Zemljište	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Višegodišnji zasadi	Osnovno stado	NPO u pripremi	Avansi za NPO	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST								
Stanje na dan								
1. januara 2018. godine	20,731,765	28,985,480	43,372,538	38,667,552	25,102	640,053	1,941,505	134,363,995
Nabavke	-	581,339	3,356,519	1,350,162	-	6,993,252	3,050,808	15,332,080
Otuđenja i rashodovanja	-	(28,249)	(469,153)	-	(5,126)	(4,461,106)	(3,757,030)	(8,720,664)
Stanje na dan								
31. decembra 2018. godine	20,731,765	29,538,570	46,259,902	40,017,714	19,976	3,172,199	1,235,283	140,975,409
Nabavke	1,399,291	1,485,014	2,489,496	1,441,560	174	2,588,920	265,064	9,669,519
Prenos sa investicija u toku	-	-	-	-	-	-	-	-
Otuđenja i rashodovanja	(13,641)	(30,486)	(465,582)	(880,086)	(2,400)	(3,881,908)	(1,099,849)	(6,373,952)
Stanje na dan								
31. decembra 2019. godine	22,117,414	30,993,098	48,283,816	40,579,188	17,750	1,879,211	400,497	144,270,976
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI								
Stanje na dan								
1. januara 2018. godine	-	12,405,180	32,965,752	20,963,458	16,511	-	-	66,350,901
Preuzimanje Kingsa	-	-	24,089	4,305	-	-	-	28,394
Amortizacija (Napomena 25)	-	532,136	1,306,697	934,400	1,087	-	-	2,774,320
Otuđenje i rashodovanje	-	-	(458,083)	-	(3,042)	-	-	(461,125)
Stanje na dan								
31. decembra 2018. godine	-	12,937,316	33,838,454	21,902,164	14,556	-	-	68,692,490
Amortizacija (Napomena 25)	-	544,053	1,495,614	884,506	638	-	-	2,924,812
Otuđenja i rashodovanja	-	(11,384)	(426,954)	(656,574)	(693)	-	-	(1,095,606)
Stanje na dan								
31. decembra 2019. godine	-	13,469,986	34,907,113	22,130,095	14,501	-	-	70,521,695
NEOTPISANA VRIJEDNOST:								
- 31. decembra 2019. godine	22,117,415	17,523,112	13,376,703	18,449,093	3,249	1,879,211	400,497	73,749,280
- 31. decembra 2018. godine	20,731,765	16,601,254	12,421,448	18,115,550	5,420	3,172,199	1,235,283	72,282,919

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019.godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

7. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (Nastavak)

Kredit kod banaka su osigurani založnim pravom na zemljištu i i građevinskim objektima čija je sadašnja vrijednost na dan 31. decembra 2019. godine iznosila EUR 50,678,800. Od čega je zemljište EUR 35,065,401,27€, građevinski objekti EUR 15,613,399.

Oprema koju je Društvo uzelo u finansijski zakup obuhvataju sledeće:

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Nabavna vrijednost	283,940	225,030
Akumulirana ispravka vrijednosti	-	-
Neotpisana vrijednost na dan 31. decembra	<u>283,940</u>	<u>225,030</u>

Nabavna vrijednost potpuno otpisanih nekretnina, postrojenja i opreme koju Društvo koristi u svom poslovanju na dan 31. decembra 2019. godine iznosila je EUR 34,539,258 i odnosi se na zasade u iznosu od EUR 13,323,896 i opremu u iznosu od EUR 21,215,362. Rukovodstvo Društva smatra da stavke osnovnih sredstava na dan 31. decembra 2019. godine nisu obezvređene.

Društvo je u svojim poslovnim knjigama uključilo zemljišta za koja ima pravo korišćenja. Članovima 419 i 420 Zakona o svojinsko pravnim odnosima ("Službeni list Crne Gore", br. 19/2009) predviđena je transformacija zemljišta iz prava „korišćenja“ u pravo „svojine“. Taj postupak je u toku i dok se ne donese Rješenje nadležnih organa o transformaciji, nije moguće izvršiti definitivno razgraničenje vlasništva.

8. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	2,305,193	2,305,090
Učešća u kapitalu pridruženih pravnih lica	114,190	111,995
Učešća u kapitalu ostalih pravnih lica i druge hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	8,211	1,423,762
Ostali dugoročni finansijski plasmani	660,248	3,277
Stanje na dan 31. decembra	<u>3,087,842</u>	<u>3,844,124</u>

Ostali dugoročni finansijski plasmani odnosi se na prodaju zemljišta, sa rokom otplate na pet godina.

Učešća u kapitalu*(i) Ulaganja u kapital zavisnih pravnih lica*

Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica odnose se na udjele u sledećim društvima:

<u>Naziv i sjedište</u>	<u>2019.</u>	<u>Učešće u %</u>
13. Jul d.o.o. Beograd	2,275,863	100.00
13. Jul d.o.o. Sarajevo	29,330	100.00
Stanje na dan 31. decembra	<u>2,305,193</u>	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

8. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (Nastavak)

Učešća u kapitalu (Nastavak)

(ii) Ulaganja u kapital pridruženih pravnih lica

Učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica odnose se na:

Naziv i sjedište	2019.	Učešće u %
Fabrika briketa Plant- OMP d.o.o. Podgorica	65,070	50.00
Monteardia UK Limited, London	36,925	33.33
Recomont d.o.o. Podgorica	12,195	20.00
Stanje na dan 31. decembra	114,190	

(iii) Učešća u kapitalu ostalih pravnih lica i druge hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Naziv i sjedište	2019.	Učešće %
Lovćen osiguranje a.d. Podgorica	8,211	0.12
Stanje na dan 31. decembra	8,211	

Ulaganjima Društva u kapital drugih pravnih lica trguje se javno na Montenegroberzi.

Fer vrijednost ostalih ulaganja kojima se trguje na aktivnom tržištu utvrđuje se na osnovu tekuće tržišne vrijednosti u momentu zaključenja poslovanja na dan 31. decembra 2019. godine.

U 2019. godini prodate su hartije od vrijednosti Podgoričke banke ad Podgorica za iznos EUR 1,806,210.

Ni jednom finansijskom sredstvu nije prošao rok za naplatu niti mu je vrijednost umanjena.

9. ZALIHE

	2019.	2018.
Materijal i sirovine	2,834,490	2,715,994
Rezervni dijelovi	568,037	575,234
Alat i inventar	180,724	178,310
Nedovršena proizvodnja	38,843,722	39,890,055
Gotovi proizvodi	5,942,617	4,854,803
Obračun nabavke robe	-	3,164
Roba u prometu na malo	81,849	72,400
Stanje na dan 31. decembra	48,451,441	48,289,960

Povećanje/(smanjenje) vrijednosti nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda iskazuje se u okviru poslovnih rashoda u bilansu uspjeha.

Povećanje/(smanjenje) vrijednosti gotovih proizvoda iskazuje se u okviru poslovnih rashoda u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

10. POTRAŽIVANJA

	2019.	2018.
Kupci u zemlji	5,821,759	5,768,264
Kupci u inostranstvu	8,742,332	8,692,806
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<i>(1,816,362)</i>	<i>(1,948,255)</i>
Potraživanja od zaposlenih	2,449,188	2,689,179
Potraživanja od državnih organa i organizacija	523,244	565,003
Ostala potraživanja	17,289	8,890
Stanje na dan 31. decembra	15,737,450	15,775,888

Knjigovodstvena vrijednost potraživanja po osnovu prodaje klasifikovanih kao Potraživanja, odgovara njihovoj fer vrijednosti.

Društvo nema nikakva obezbjeđenja potraživanja po osnovu prodaje.

Na dan 31. decembra 2019. godine, potraživanja od prodaje u iznosu od EUR 8,427,018 su dospjela ali nisu obezvrijeđena. Navedena potraživanja se odnose na kupce koji do sada nisu imala problema u naplati.

Starosna analiza ovih potraživanja je bila sledeća:

	2019.	2018.
Do 3 mjeseca	4,357,743	4,129,131
Od 3 do 6 mjeseci	413,492	417,662
Od 6 do 12 mjeseci	3,655,783	3,443,404
Stanje na dan 31. decembra	8,427,018	7,990,197

Na dan 31. decembra 2019. godine, potraživanja od prodaje u iznosu od EUR 1,816,362 su dospjela i obezvrijeđena u potpunosti.

Promjene na računu ispravke vrijednosti potraživanja su:

	2019.	2018.
Stanje na dan 1. januara	1,948,255	2,426,746
Dodatna ispravka vrijednosti	39,456	44,028
Direktan otpis prethodno ispravljenih potraživanja	(127,493)	(478,993)
Naplaćena ispravljenih potraživanja	(43,856)	(43,526)
Stanje na dan 31. decembra	1,816,362	1,948,255

Formiranje i ukidanje ispravke vrijednosti potraživanja iskazuje se u okviru "Ostalih rashoda/ostalih prihoda" u bilansu uspjeha (Napomene 29 i 30). Iznosi knjiženi u korist ispravke vrijednosti isknjižavaju se kada se ne očekuje da će biti naplaćeni.

Ostale pozicije unutar potraživanja od prodaje ne sadrže obezvrijeđena sredstva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

11. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Kratkoročni potraživanja po osnovu pozajmica	1,607,620	1,469,605
Stanje na dan 31. decembra	<u>1,607,620</u>	<u>1,469,605</u>

Na dan 31. decembra 2018. godine Društvo je na poziciji kratkoročnih finansijskih plasmana iskazalo potraživanje od povezanog pravnog lica Fabrike za proizvodnju briketa Plant-OMP d.o.o. Podgorica u iznosu od EUR 1,466,328. Društvo je po osnovu Ugovora o kreditu br. 101-2396/2 od 28. jula 2011. godine i Ugovora o kreditu 101-877/2 od 05. maja 2011. godine između Plant-OMP d.o.o. i Hipotekarne banke a.d. Podgorica bilo jemac povezanom pravnom licu Plant-OMP d.o.o. i po dospelju obaveza po pomenutim ugovorima izvršilo plaćanje u ime i za račun Plant-OMP d.o.o. i po tom osnovu formiralo kratkoročne finansijske plasmane.

12. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Tekući (poslovni) računi	622,084	177,125
Blagajna	14,241	1,278
Devizni račun	985,846	961,436
Devizna blagajna	-	-
Stanje na dan 31. decembra	<u>1,622,172</u>	<u>1,139,839</u>

13. KAPITAL

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Osnovni (akcijski) kapital	91,653,589	91,653,589
Zakonske rezerve	3,564,446	3,564,446
Statutarne rezerve	3,282,679	3,352,711
Revalorizacione rezerve	215,738	215,738
Nerealizovani dobici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	-	283,996
Nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	(5,763)	(2,240)
Neraspoređeni dobitak ranijih godina	10,343,360	7,920,646
Neraspoređeni dobitak tekuće godine	156,412	2,422,714
Stanje na dan 31. decembra	<u>109,210,461</u>	<u>109,411,601</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

13. KAPITAL (Nastavak)

(a) Osnovni kapital

Prema izvodu iz Centralno kliriškog depozitarnog društva na dan 31. decembra 2019. godine, učešće akcionara u akcijskom kapitalu Društva je sljedeće:

Akcionar	Iznos akcijskog kapitala	Broj akcija	% učešća u akcionarskom kapitalu
Investiciono-razvojni fond			
Crne Gore	20,372,539	39,844,589	22.23
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	19,701,015	38,531,225	21.50
Zavod za zapošljavanje Crne Gore	7,817,625	15,289,703	8.53
Vlada Crne Gore	3,361,148	6,573,730	3.67
Societe Generale Montenegro	8,458,570	16,543,262	9.23
Investicioni fondovi	2,984,527	5,837,135	3.26
Fizička lica	24,976,147	48,848,323	27.25
Kastodi računi	3,271,922	6,399,222	3.57
Ostala pravna lica	710,095	1,388,804	0.77
Ukupno	91,653,589	179,255,993	100.00

Kapital Društva sa stanjem na dan 31. decembar 2019. godine iznosi EUR 91,653,589 i čini ga 179,255,993 običnih akcija nominalne vrijednosti EUR 0.5113. Na dan 31. decembra 2018. godine akcijski kapital Društva je iznosio EUR 91,653,589.

(b) Revalorizacije rezerve i nerealizovani dobici

Nerealizovani gubici se odnose na smanjenje vrijednosti akcija Lovćen osiguranja sa EUR 26.00 koliko je iznosila na 31. decembar 2018. godine na EUR 21.00 koliko je iznosila na 31. decembar 2019 godine.

14. DUGOROČNE OBAVEZE

	2019.	2018.
Dugoročni krediti	18,918,670	16,019,987
Obaveze po osnovu Reprograma poreskog duga	2,130,469	2,860,916
Obaveze po osnovu finansijskog lizinga	283,940	208,566
Svega dugoročne obaveze	21,333,079	19,089,469
Minus: Dio dugoročnih obaveza koji dopijeva do jedne godine (Napomena 15)	(6,524,735)	(5,985,355)
Stanje na dan 31. decembra	14,808,344	13,104,114

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

14. DUGOROČNE OBAVEZE (Nastavak)

(i) Dugoročni krediti

Dospijeće dugoročnih kredita:

	2019.	2018.
Između 1 i 2 godine	14,437,712	5,805,911
Između 2 i 5 godine	4,289,569	6,166,461
Preko 5 godina	191,389	1,847,363
Stanje na dan 31. decembra	18,918,670	13,819,735

Kredit od banaka obezbijeđeni su založnim pravom na zemljište i građevinske objekte Društva (Napomena 7).

Kredit od banaka dospijevaju do 2026. godine i uz prosječnu kamatnu stopu od 4,3% godišnje.

(ii) Obaveze po osnovu Reprograma poreskog duga

Obaveza po osnovu Reprograma poreskog duga odnosi se na dio koji dospijeva posle jedne godine u skladu sa Rješenjem Poreske uprave i Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja ("Službeni list Crne Gore", br. 83/2016).

(iii) Obaveze po osnovu finansijskog lizinga

Obaveza po osnovu finansijskog lizinga je efektivno osigurana kao pravo da zakupljno sredstvo bude vraćeno zakupodavcu u slučaju da zakupac ne ispuni obavezu.

Obaveza po osnovu finansijskog zakupa se otplaćuje na period od 48 mjeseci i uz kamatnu stopu od 4.5% Kao sredstvo obezbjeđenja urednog izmirenja obaveza po osnovu finansijskog zakupa, Društvo je dalo mjenice.

15. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

	2019.	2018.
Kratkoročni krediti u zemlji	494,754	459,706
Deo dugoročnih obaveza koje dospijevaju do jedne godine (Napomena 22)	6,524,735	5,985,355
Ostale kratkoročne finansijske obaveze	1,530,000	1,710,000
Stanje na dan 31. decembra	8,549,488	8,155,061

Kredit u zemlji se odnose na obaveze po osnovu kratkoročnih kredita odobrenih od strane komercijalnih banaka. Krediti su odobreni uz prosječnu kamatnu stopu od 3,9% godišnje i obezbijeđeni su blanko mjenicama Društva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

16. OBAVEZE IZ POSLOVANJA

	2019.	2018.
Dobavljači u zemlji	2,958,840	3,098,090
Dobavljači u inostranstvu	3,076,245	2,831,413
Ostale obaveze iz poslovanja	26,076	298,384
Stanje na dan 31. decembra	6,061,161	6,227,887

Obaveze prema dobavljačima ne nose kamatu i imaju valutu plaćanja koja se kreće u rasponu od 0 do 180 dana.

Rukovodstvo Društva smatra da iskazana vrijednost obaveza iz poslovanja odražava njihovu fer vrijednost na dan bilansa stanja.

17. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE I PVR

	2019.	2018.
Obaveze za neto zarade i naknade zarada	507,589	616,437
Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog	242,201	172,235
Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog	650,553	305,671
Obaveze za poreze i doprinose na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	371,678	274,807
Obaveze po osnovu kamata	32,783	85,776
Obaveze za dividende	1,110,445	1,188,449
Obaveze za učešće u dobitku	185,050	185,050
Razgraničeni prihodi po osnovu potraživanja	165,678	167,078
Stanje na dan 31. decembra	3,265,976	2,995,503

Rukovodstvo Društva smatra da iskazana vrijednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrijednosti na dan bilansa stanja.

18. OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VRIJEDNOST I OSTALIH JAVNIH PRIHODA

	2019.	2018.
Obaveze za porez na dodatu vrijednost	73,093	-
Obaveze za akcize	104,090	70,488
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	778	50,996
Stanje na dan 31. decembra	177,961	121,484

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

19. POREZ NA DOBIT

Poreski rashod perioda

	2019.	2018.
Dobit poslovne godine	469,904	2,681,574
<i>Usklađivanja rashoda</i>		
Troškovi amortizacije iskazani u bilansu uspjeha	2,932,582	2,778,636
Troškovi amortizacije koji se priznaju u poreske svrhe	(4,454,341)	(4,118,191)
Kamata za neblagovremeno plaćene poreze i doprinose	14,817	-
Novčane kazne i penali	6,512	5,414
Troškovi zarada, troškovi otpremnina prilikom odlaska u penziju, troškovi uslijed tehnološkog viška i ostalih isplata nakanda prilikom prestanka radnog odnosa, koji nisu isplaćeni u poreskom periodu (član 11a Zakona)	1,336,178	1,078,206
Iznos izdatka isplaćen fizičkim licima za zdravstvene, socijalne, obrazovne isl.	26,930	-
Otpisana sumnjiva potraživanja koja se ne priznaju u poreske svrhe	27,664	-
Kamata za neblagovremene plaćanje poreza i doprinosa		34,329
<i>Usklađivanje prihoda</i>		
Iznos kamata između povezanih lica	959	1,141
Prihod od naplaćenih potraživanja	(42,893)	(43,526)
Kapitalni dobici	2,613,519	-
Prihod od dividende	(141,568)	(98,176)
Poreska osnovica	2,471,951	2,319,408
Stopa poreza na dobit	9%	9%
Tekući porez	222,475	208,747

20. PRIHODI OD PRODAJE

	2019.	2018.
Flaširana roba	25,555,263	25,937,833
Rinfuz	840,718	9,830
Breskva	239,674	471,045
Grožđe	779,310	1,572,976
Riba	273,280	136,451
Ugostiteljske usluge	1,241,213	781,537
Ostalo	513,380	411,579
Ukupno	29,442,840	29,321,251

21. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

Ostali poslovni prihodi u iznosu od EUR 79,021 (2018: EUR 46,978) se većinom odnose na prihode od zakupnina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

22. NABAVNA VRIJEDNOST PRODATE ROBE I TROŠKOVI MATERIJALA

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Nabavna vrijednost prodate robe	437,999	328,280
Troškovi osnovnog materijala	7,455,726	6,483,825
Troškovi ostalog materijala (režijskog)	277,340	309,926
Troškovi goriva i energije	1,333,997	1,321,599
Ukupno	<u>9,505,062</u>	<u>8,443,630</u>

23. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Neto zarade	6,206,204	5,881,030
Troškovi poreza na zarade	902,605	859,523
Troškovi doprinosa na zarade na teret zaposlenog	2,265,989	2,145,223
Troškovi doprinosa na zarade na teret poslodavca	1,201,249	1,233,990
Troškovi naknada po ugovoru privremenim poslovima	3,443,188	2,886,796
Troškovi autorskih ugovora	5,528	12,930
Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu Ugovora o djelu	-	-
Ostali lični rashodi	556,257	680,351
Ukupno	<u>14,581,020</u>	<u>13,699,844</u>
Broj zaposlenih na kraju godine	<u>631</u>	<u>634</u>

Broj stalno zaposlenih radnika na 31. decembar 2019. godine je 631, dok broj prosječno zaposlenih u 2019. godini iznosi 1.244 radnika.

24. TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Troškovi amortizacije nematerijalnih ulaganja (Napomena 6)	3,644	3,644
Troškovi amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme (Napomena 7)	2,928,939	2,774,992
Troškovi rezervisanja	239,423	149,160
Ukupno	<u>3,172,006</u>	<u>2,927,796</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

25. OSTALI POSLOVNI RASHODI

	2019.	2018.
Troškovi transportnih usluga	497,168	609,576
Troškovi usluga održavanja	108,880	156,596
Troškovi zakupnina	70,261	101,314
Troškovi sajмова	10,757	15,403
Troškovi reklame i propagande	635,600	646,419
Troškovi neproizvodnih usluga	880,395	825,562
Troškovi reprezentacije	110,802	123,082
Troškovi premija osiguranja	34,507	28,294
Troškovi platnog prometa	124,522	173,676
Troškovi članarina	9,533	9,977
Troškovi usluga za izradu učinaka	-	5,847
Ostali poslovni rashodi	325,450	338,670
Ostali nematerijalni troškovi	242,576	207,841
Ukupno	3,050,451	3,242,257

Ostali poslovni rashodi odnose se na porez na imovinu, troškove špedicije, carinskog posredovanja.

Ostali nematerijalni troškovi odnose na takse za radnu snagu i ostale takse.

26. FINANSIJSKI PRIHODI

	2019.	2018.
Prihodi od kamata	49,382	29,365
Pozitivne kursne razlike	2,306	386
Prihod od dividende	141,568	98,176
Ukupno	193,256	127,927

27. FINANSIJSKI RASHODI

	2019.	2018.
Troškovi kamata	819,630	672,219
Negativne kursne razlike	150	1,417
Ostali finansijski rashodi	304,709	295,800
Ukupno	1,124,489	969,436

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

28. OSTALI PRIHODI

	2019.	2018.
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	2,613,519	1,666,718
Dobici od prodaje učešća i HOV	679,328	-
Viškovi	41,085	40,280
Naplaćena otpisana potraživanja	43,856	43,526
Ostali vanredni prihodi	65,328	94,277
Prihodi od refundacije bolovanja	175,491	214,120
Prihodi iz ranijih godina	14,226	144,650
Prihodi od smanjenja obaveza	131,387	650,682
Ukupno	3,764,221	2,854,254

29. OSTALI RASHODI

	2019.	2018.
Manjkovi	36,919	37,787
Otpis potraživanja od kupaca	39,456	44,028
Troškovi kazni i prinudne naplate	105,143	5,903
Sponzorstva i humanitarna pomoć	237,408	133,866
Rashod osnovnih sredstava	59,438	28,477
Otpis sitnog inventara, autoguma, itd	202,646	158,794
Ostali nepomenuti rashodi	936,877	1,034,328
Ukupno	1,617,887	1,443,184

30. OBJELODANJIVANJE TRANSAKCIJA SA POVEZANIM LICIMA

(a) Stanja potraživanja i obaveza

	2019.	2018.
Potraživanja		
13. Jul d.o.o. Beograd	5,224,051	5,322,663
Fabrika briketa Plant- OMP d.o.o. Podgorica	1,487,828	1,466,328
Ukupno prihodi	6,711,879	6,788,991
Obaveze		
Societe Generale Montenegro a.d. Podgorica	50,389	170,501
Lovćen osiguranje a.d. Podgorica	-	-
Ukupno rashodi	50,389	170,501
Ukupno potraživanja/obaveze, neto	6,661,490	6,618,490

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019.godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

30. OBJELODANJIVANJE TRANSAKCIJA SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

(b) Prihodi i rashodi

	2019.	2018.
Prihodi		
13. Jul d.o.o. Beograd	6,392,388	7,363,028
Societe Generale Montenegro a.d. Podgorica	141,568	98,176
Ukupno prihodi	6,533,956	7,461,204
Rashodi		
Lovćen osiguranje a.d. Podgorica	8,063	10,958
Ukupno rashodi	8,063	10,958
Ukupno prihodi/rashodi, neto	6,525,839	7,450,246

(c) Naknade ključnom rukovodstvu

Ključno rukovodstvo čine Izvršni direktor, menadžment i članovi Odbora direktora, kao i Sekretar Društva. Naknade plaćene ili plative ključnom rukovodstvu po osnovu usluga zaposlenog lica prikazane su u tabeli koja slijedi:

	2019.	2018.
Zarade i ostala kratkoročna primanja zaposlenih	799,421	658,970
Ukupno	799,421	658,970

U 2018. godini zarade su bile limitirane na osnovu preporuke Vlade Crne Gore.

31. POTENCIJALNE OBAVEZE

(a) Sudski sporovi

Na dan 31. decembar 2019. godine, Društvo vodi više sudskih sporova u kojima se javlja i kao tužena strana i kao tužilac, a čiji je ishod neizvjestan.

Rukovodstvo Društva procjenjuje da neće nastati materijalno značajni gubici po osnovu ishoda sudskih sporova u toku.

(b) Poreski rizici

Crna Gora trenutno ima više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobitak i poreze na zarade (socijalne poreze), zajedno sa drugim porezima koji ne zavise od rezultata poslovanja. Često postoje razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama u vezi sa pravnom interpretacijom zakonskih odredaba, što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa.

Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata. Poreske vlasti, shodno pozitivnim propisima, imaju diskreciono pravo određivanja poreskog tretmana poslovnih aktivnosti i transakcija bilo kog poreskog obveznika, te u tom smislu poslovne promjene Društva mogu biti drugačije tumačene od strane poreskih organa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

31. POTENCIJALNE OBAVEZE (Nastavak)**(b) Poreski rizici (Nastavak)**

Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Društvu može biti određen značajan dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o poreskoj administraciji Crne Gore, period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču na to da poreski rizik u Crnoj Gori bude značajniji.

32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAJNOG PERIODA

Društvo je zaključno sa danom 4. martom 2020. godine izmirilo sve obaveze po osnovu Reprograma poreskog duga prema Poreskoj upravi u iznosu od EUR 4,058,037.

U skladu sa usvojenim mjerama Vlade Crne Gore u cilju ublažavanja i saniranja posljedica izazvanih pandemijom novog korona virusa COVID-19, shodno Programu podrške likvidnosti privrednicima za ublažavanje posljedica izazvanih pandemijom novog korona virusa, Društvu je dana 24. aprila 2020. godine odobren kredit u iznosu od EUR 1,200,000 od strane Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore ad, Podgorica sa rokom otplate 96 mjeseci uključujući grace period od 24 mjeseca, koji će se iskoristiti za finansiranje nabavke obrtnih sredstava.

Takođe, Društvu je dana 1. aprila 2020. godine odobren kredit u iznosu od EUR 300,000 od strane Komercijalne banke ad, Podgorica, sa rokom otplate 24 mjeseca uključujući grace period od 6 mjeseci, koji će se iskoristiti za finansiranje nabavke obrtnih sredstava.

Dana 23. aprila 2020. godine Društvo je zaključilo Ugovor o poravnanju sa OMP Engineering d.o.o. Podgorica (osnivač i vlasnik 50% Plant-OMP d.o.o. Podgorica). Ugovorom o poravnanju Društvo i OMP Engineering d.o.o. Podgorica su se sporazumjeli da OMP Engineering d.o.o. Podgorica prenese na Društvo 50% vlasništva OMP Engineering-a d.o.o. Podgorica u Plant-OMP d.o.o. Podgorica, a na ime ispunjenja obaveza iz poravnanja Društvo će prenijeti pravo svojine na 37,000m2 poljoprivrednog zemljišta i uplatiće OMP Engineering-u d.o.o. EUR 350,000. Takođe, na dan zaključenja pomenutog Ugovora o poravnanju Društvo i OMP Engineering-u d.o.o. su se sporazumjeli da povuku tužbene zahtjeve.

13. Jul *Plantaže*

Izvještaj menadžmenta za 2019. godinu

April 2020. godine

Sadržaj

1.	KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE	3
2.	ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	9
3.	DRUŠTVENA ODGOVORNOST	14
4.	PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	17
5.	PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	19
6.	MARKETING AKTIVNOSTI KOMPANIJE	21
7.	INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA	23
8.	POSLOVNE JEDINICE	23
9.	PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA	23
10.	CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM	24
11.	INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA	24
12.	CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA	25

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

1.1.Opšte informacije

Naziv društva : “ 13. Jul – Plantaže” a.d. Podgorica
Adresa: Put Radomira Ivanovića br. 2
Pib : 02016281
PDV: 20/31-00021-4
Šifra djelatnosti: 0121
Godina osnivanja: 1963.
Registrovano u CRPS-u: 4-000895/033, datum 25.07.2019.

1.2.Osnovna/pretežna i pomoćne delatnosti poslovanja

Djelatnost društva je proizvodnja, prerada i promet poljoprivrednih proizvoda, proizvodnja vina i žestokih pića, proizvodnja loznog i voćnog sadnog materijala, proizvodnja ribe i riblje mlađi (kalifornijska pastrmka), ugostiteljstvo i trgovina.

1.3.Osnovni proizvodi i usluge koje preduzeće nudi

Kamen temeljac razvoja crnogorskog vinogradarstva i proizvodnje vina bio je projekat “Ćemovsko polje” (1977-1982) kada je počela sadnja vinove loze na površini od 2.000ha. Danas ukupna površina poljoprivrednog zemljišta kompanije iznosi 3.500ha, od čega je 2.319ha pod zasadima vinograda (što čini gotovo 90% ukupnih vinogradarskih površina u Crnoj Gori) i 85ha zasada breskve i nektarine.

Prosječna godišnja proizvodnja grožđa, sa oko 11 miliona čokota, iznosi 20 mil. kg vinskog i 2 mil. kg stonog grožđa, a proizvodnja breskve oko 700 hilj. kg. Tri vinska podruma imaju ukupni kapacitet 33 mil. lit., sa prosječnom godišnjom proizvodnjom od 13 mil. flaširanih proizvoda - vina i prirodnih rakija.

Ribnjak proizvodi prosječno 100.000kg kalifornijske pastrmke, a nalazi se u neposrednoj blizini izvora pitke vode “Mareza”. U sopstvenoj proizvodnji kompanije proizvodi se godišnje oko 500.000 komada loznih kalemova. Radi očuvanja autohtonih sorti vinove loze, usvojili smo najnoviju tehnologiju proizvodnje loznih kalemova na podlogama koje odgovaraju vinogradarskim terenima Ćemovskog polja i Crne Gore. Zahvaljujući površini od 40 ha matičnjaka loznih podloga, uspijevamo obezbijediti dovoljnu godišnju proizvodnju za obnavljanje našeg vinograda, a posebno starih zasada pod autohtonim sortama. Sa oko 10.000 stabala maslina počelo se takođe sa proizvodnjom maslinovog ulja.

Kompanija takođe posjeduje dva restorana, više maloprodajnih objekata, a u okviru Vinskog puta omogućene su individualne i grupne posjete našoj vinariji.

Pregled flaširanih proizvoda:

1. Vina:

1.1. Klasična linija

- 1.1.1. Crnogorski Krstač
- 1.1.2. Crnogorski Chardonnay
- 1.1.3. Crnogorski Sauvignon
- 1.1.4. Crnogorski Rose
- 1.1.5. Crnogorski Vranac
- 1.1.6. Crnogorski Merlot
- 1.1.7. Crnogorski Cabernet

1.2. Pro corde

- 1.2.1. Vranac Pro corde

1.3. Premium

- 1.3.1. Pro Anima Cardonnay sauvgnon
- 1.3.2. Pinot blanc pro anima
- 1.3.3. Luča
- 1.3.4. Vladika
- 1.3.5. Vranac Barique
- 1.3.6. Chardonay Barique
- 1.3.7. Medun
- 1.3.8. Epoha
- 1.3.9. Regina

1.4. Selekcija

- 1.4.1. Stari podrum
- 1.4.2. Stari podrum zlatna berba
- 1.4.3. Stari podrum Cabernet Souvynon 2012

1.5. Ultra premium

- 1.5.1. Vranac Rezerve
- 1.5.2. Premier

1.6. Kraljevska selekcija

- 1.6.1. Kraljevski Krstač
- 1.6.2. Kraljevski Vranac
- 1.6.3. Kraljevski Val

2. Pjenušava vina

- 2.1. Ekstra suvi Val
- 2.2. Polusuvi Val
- 2.3. Val Rose

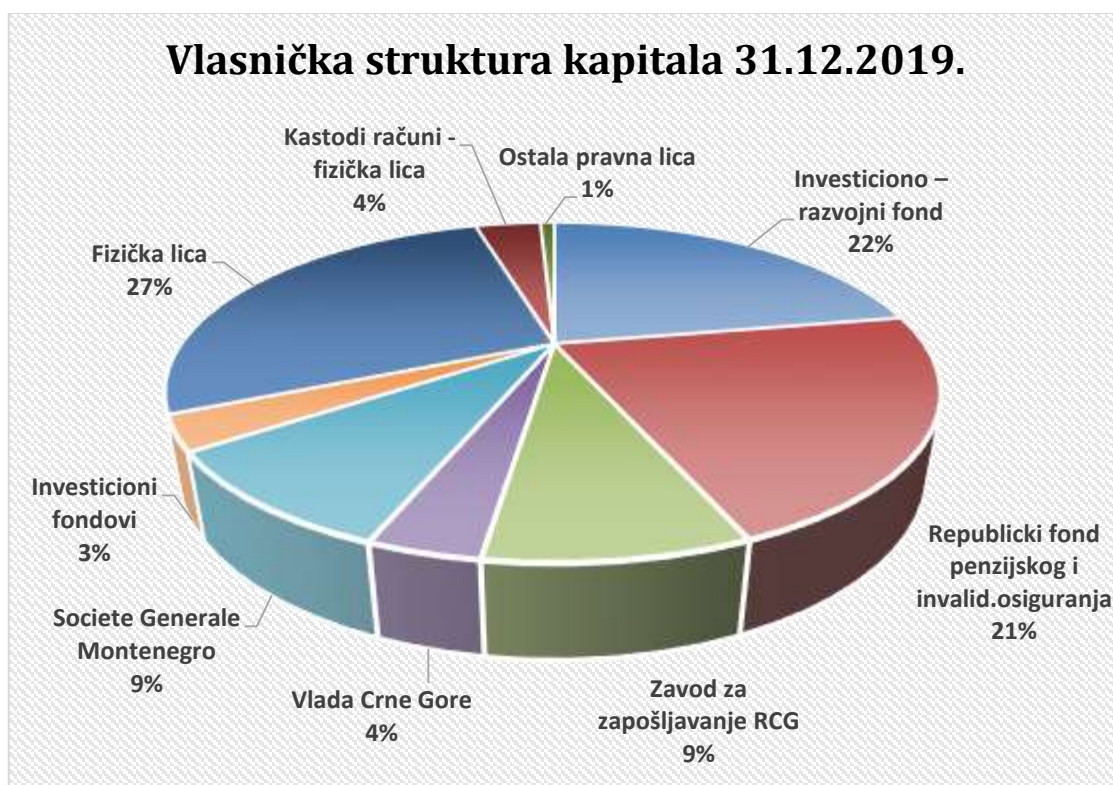
3. Rakije

- 3.1. Lozova rakija
- 3.2. Prvijenac
- 3.3. Kruna
- 3.4. Voćna rakija breskva
- 3.5. Kraljevska Kruna

4. Maslinovo ulje

1.4. Vlasništvo i struktura kapitala na 31.12.2019.

AKCIONARI	Kapital	Strukt.u %	Broj akcija
<i>Investiciono – razvojni fond Crne Gore</i>	20,372,538 €	22.23%	39,844,589
<i>Republički fond penzijskog i invalid.osiguranja</i>	19,701,015 €	21.50%	38,531,225
<i>Zavod za zapošljavanje</i>	7,817,625 €	8.53%	15,289,703
<i>Vlada Crne Gore</i>	3,361,148 €	3.67%	6,573,730
<i>Podgorička banka OTP Group</i>	8,458,570 €	9.23%	16,543,262
<i>Investicioni fondovi</i>	2,984,527 €	3.26%	5,837,135
<i>Fizička lica</i>	24,976,148 €	27.25%	48,848,323
<i>Kastodi računi</i>	3,271,922 €	3.57%	6,399,222
<i>Ostala pravna lica</i>	710,095 €	0.77%	1,388,804
UKUPNO:	91,653,589 €	100.00%	179,255,993

Broj akcija: 179.255.993

Nominalna vrijednost jedne akcije iznosi 0,5113 €

Vrijednost akcijskog kapitala na dan 31.12.2019. god. iznosi 91.653.589 €

1.5. Organizaciona struktura

1.6. Skupština akcionara, Odbor direktora i izvršni direktor

Kompanija je 2002. godine formirana kao akcionarsko društvo. Najviši organ kompanije je Skupština akcionara. Na redovnoj godišnjoj sjednici Skupštine akcionara, koja se održava svake godine krajem juna u periodu oko dana firme (25.jun), akcionari imenuju i razrješavaju članove Odbora direktora, biraju nezavisnog revizora, usvajaju godišnji izvještaj o poslovanju i izvještaj revizora, odlučuju o raspodjeli dobiti i donose druge važne odluke i akte vezane za poslovanje kompanije, koje su u njihovom domenu odlučivanja.

Sve akcije kompanije su obične akcije koje vlasnicima daju ista prava. Akcije se kotiraju na Montenegro berzi na A listi.

Odbor direktora ima sedam članova koje Skupština akcionara bira na period od jedne godine. Struktura Odbora direktora u 2019.godini je bila sljedeća:

U prvoj polovini godine

Prof. dr. Veselin Vukotić, predsjednik
Prof. dr. Božo Mihailović, član
Dušan Perović, član
Mr Đorđije Rajković, član
Sead Šahman, član
Radule Raonić, član
Anica Hajduković, član

U drugoj polovini godine

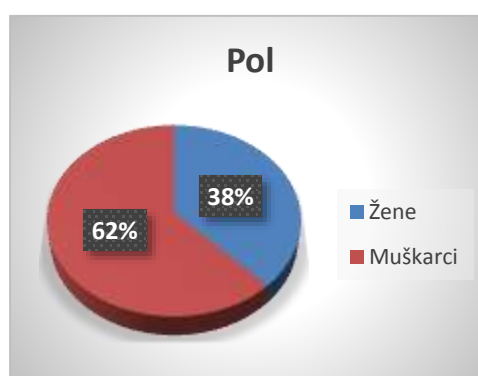
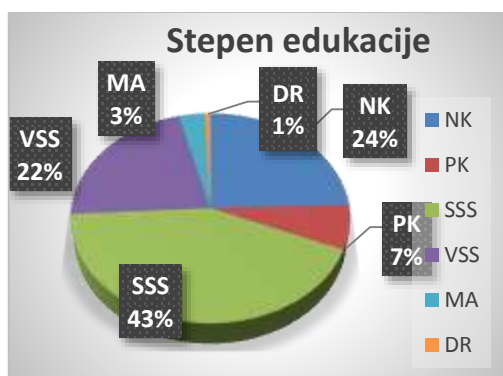
Prof. dr. Veselin Vukotić, predsjednik
Prof. dr. Božo Mihailović, član
Dušan Perović, član
Mr Đorđije Rajković, član
Sead Šahman, član
Samo Jovičević, član
Anica Hajduković, član

1.7. Menadžment i zaposleni

Menadžment kompanije u 2019.godini činili su:

Ime i prezime	Funkcija	Na poziciji od
Verica Maraš	Izvršna direktorica	05/2008
Veselin Đurišić	Direktor Sektora prodaje i marketinga	05/2014
Dušan Kankaraš	Direktor RJ vinogradarsko-voćarske proizvodnje	03/2006
Bojan Gašović	Direktor prerade grožđa i proizvodnje jakih pića	08/2016
Davorka Kodžulović	Direktorica Sektora finansija	12/2015
Miroslav Vuković	Direktor Sektora za pravne i opšte poslove	10/2018
Vesna Đurišić Vujičić	Direktorica Sektora nabavke i logistike	12/2011
dr Vesna Maraš	Direktorica Sektora razvoja	03/2006
Luka Mišović	Direktor Sektora investicija	03/2017
Nevenka Kavarić	Direktorica Sektora tehničkog održavanja	07/2014
Saša Vujičić	Direktor Sektora kvaliteta	10/2018

Na dan 31.12.2019. broj stalno zaposlenih u kompaniji iznosio je 631, a njihova struktura je predstavljena na sljedećim grafikonima:

Pored stalno zaposlenih, kompanija svaki mjesec zapošljava sezonsku radnu snagu, čiji broj varira zavisno od perioda godine, kao i vrste poslovnih operacija, i kreće se mjesečno od 300 do preko 1.000 radnika u periodu berbe.

1.7. Korporativno upravljanje

Kompanija primjenjuje kodeks korporativnog upravljanja, kojim su postavljeni principi koji imaju za cilj unapređenje ekonomske efikasnosti, rasta i razvoja kompanije. Osnovi cilj je uvođenje dobrih poslovnih običaja i uspostavljanje visokih standarda u domenu upravljanja kompanijom. Na taj način se stvara sistem kontrole rada rukovodstva kompanije i zaštite akcionara, kako bi se korišćenje resursa kompanije učinilo efikasnijim, i ujedno učvrstilo povjerenje javnosti u poslovanje i rad kompanije.

1.8. Cilj

Jedan od imperativa poslovanja naše kompanije je da budemo najbolji u onome što radimo, u svim aspektima poslovanja. Nastojimo da ovo pravilo ispunjavamo od ponašanja prema i među zaposlenima do krajnjih potrošača, kako u proizvodnim procesima tako i u plasmanu i kompletnom sistemu djelatnosti. Kako bi ispoštovali sve što se očekuje od jedne uspješne i odgovorne kompanije, od prvog dana poslovanja, odlučili smo da poštujemo sve standarde u sistemu proizvodnje i usluga. Insistiramo na održivosti, kvalitetu svih naših proizvoda kao i zadovoljstvu potrošača, odgovarajući na sve izazove savremenog doba kao i budućeg vremena.

1.9. Misija

Kompanija „13jul-Plantaže“ domaćinski i znalački upravlja kapitalom naših akcionara, uz poštovanje dugoročnih interesa potrošača, klijenata, zaposlenih, ekološkog okruženja i društvene zajednice kojoj pripada. Svjetski kvalitet proizvoda kojim smo zadobili lojalnost potrošača uvijek će se njegovati i unapređivati. Mi želimo da kao i do sada budemo omiljeni proizvođači i tržišni lideri, a naši proizvodi dostojni predstavnici Crne Gore u svijetu.

1.10. Vizija

Naša vizija opisuje ono što mi jesmo i što želimo da postignemo, to jest standarde kojima mjerimo naše odluke i akcije. Naša vizija je da budemo moderno, inovativno i efikasno preduzeće koje pruža vrhunsku uslugu i doprinosi višem kvalitetu života naših klijenata.

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

U nastavku je pregled pozicija Bilansa stanja i Bilansa uspjeha za posljednje 4 godine:

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA					
A K T I V A					
POZICIJA	Redni broj	2016	2017	2018	2019
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001	0	0	0	0
B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)	002	69.671.807	71.882.303	76.141.872	76.852.725
I. GOODWILL	003	0	0	0	0
II. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	10.918	10.421	14.826	15.602
III. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	005	66.062.763	68.013.093	72.282.921	73.749.280
1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	48.532.064	50.169.425	53.832.754	54.575.371
2. Investicione nekretnine	007	0	0	0	0
3. Biološka sredstva	008	17.530.699	17.843.667	18.450.167	19.173.909
IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	009	3.598.126	3.858.790	3.844.124	3.087.842
1. Učešća u kapitalu	010	3.588.294	3.852.235	3.840.847	2.427.594
2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	011	0	0	0	0
3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	012	9.831	6.554	3.277	660.248
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	013	0	0	0	0
D. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	014	0	0	0	0
E. OBRTNA SREDSTVA	015	61.885.241	64.857.994	66.995.937	68.399.859
I. ZALIHE	016	45.041.114	47.032.960	48.289.960	48.451.441
II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)	017	16.844.127	17.825.034	18.705.977	19.948.419
1. Potraživanja	018	15.501.730	16.171.952	15.775.888	15.737.450
2. Potraživanja za više plaćeni porez na dobitak	019	0	0	0	0
3. Kratkoročni finansijski plasmani	020	1.184.922	1.450.583	1.469.605	1.607.620
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	021	137.058	160.139	1.139.839	1.622.172
5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	022	20.417	42.361	320.644	981.177
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	023	131.557.048	136.740.297	143.137.809	145.252.584

PASIVA					
POZICIJA	R.broj	2016	2017	2018	2019
A. KAPITAL (102 do 109)	101	105.836.345	107.708.802	109.411.601	109.416.982
I. OSNOVNI KAPITAL	102	91.653.589	91.653.589	91.653.589	91.653.589
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103	0	0	0	0
III. REZERVE	104	7.152.703	7.038.640	6.917.158	6.847.125
IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI	105	215.738	498.166	499.734	215.738
V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI	106	0	-2.240	-2.240	-5.763
VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107	6.814.315	8.520.646	10.343.360	10.499.772
VII. GUBITAK	108	0	0	0	0
VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI	109	0	0	0	0
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)	110	3.692.296	10.427.146	13.429.215	15.143.719
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	111	399.780	399.730	325.101	335.374
II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112	3.292.516	10.027.416	13.104.114	14.808.344
1. Dugoročni krediti	113	3.292.516	6.963.906	10.851.470	13.240.840
2. Ostale dugoročne obaveze	114	0	3.063.510	2.252.644	1.567.504
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	115	2.321.590	2.370.386	2.420.500	2.511.516
D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)	116	19.706.817	16.233.963	17.876.493	18.180.368
I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117	19.706.817	16.233.963	17.876.493	18.180.368
1. Kratkoročne finansijske obaveze	118	7.195.450	6.332.187	8.155.061	8.549.488
2. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji	119	0	0	0	0
3. Obaveze iz poslovanja	120	5.252.375	5.685.637	6.227.887	6.061.162
4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121	6.539.858	3.662.468	2.995.503	3.265.977
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	122	322.112	243.509	121.484	177.961
6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123	397.021	310.162	376.558	332.300
II. KRATKOROČNA REZERVISANJA	124	0	0	0	0
E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125	131.557.048	136.740.297	143.137.809	145.252.584

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU - BILANS USPJEHA						
Redni broj	Pozicija	R.broj	2016	2017	2018	2019
I	POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	201	30.968.588	31.072.892	30.425.542	29.563.343
1	Prihodi od prodaje	202	28.461.276	28.857.269	29.321.251	29.442.840
2	Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203	0	0	0	0
3	Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	204	2.454.070	2.138.146	1.057.314	41.481
4	Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	205	0	0	0	0
5	Ostali poslovni prihodi	206	53.242	77.478	46.978	79.022
II	POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	207	27.381.729	28.608.440	28.313.528	30.308.540
1	Nabavna vrijednost prodane robe	208	312.421	305.132	328.281	437.999
2	Troškovi materijala	209	8.034.020	8.668.656	8.115.350	9.067.063
3	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210	13.006.144	13.421.264	13.699.844	14.581.020
4	Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	3.470.608	3.286.150	2.927.797	3.172.006
5	Ostali poslovni rashodi	212	2.558.536	2.927.238	3.242.257	3.050.451
A	POSLOVNI REZULTAT (201-207)	213	3.586.859	2.464.452	2.112.014	-745.197
I	FINANSIJSKI PRIHODI	214	68.876	141.177	127.927	193.256
II	FINANSIJSKI RASHODI	215	994.214	769.852	969.436	1.124.489
B	FINANSIJSKI REZULTAT (214 - 215)	216	-925.338	-628.675	-841.509	-931.233
I	OSTALI PRIHODI	217	432.652	1.472.191	2.854.254	3.764.221
II	OSTALI RASHODI	218	782.791	881.018	1.443.184	1.617.887
C	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (217-218)	219	-350.140	591.172	1.411.070	2.146.333
D	REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (213+216+219)	220	2.311.382	2.426.949	2.681.574	469.904
E	NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBLISTAVLJENO	221	0	0	0	0
F	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (220+221)	222	2.311.382	2.426.949	2.681.574	469.904
G	DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/ (224 do 228)	223	0	0	0	0
1	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu fin. sredstava raspoloživih za prodaju	224	0	0	0	0
2	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme	225	0	0	0	0
3	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridr. društava	226	0	0	0	0
4	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka)	227	0	0	0	0
5	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	228	0	0	0	0
H	PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229	218.883	220.618	258.860	313.492
1	Tekući porez na dobit	230	208.162	171.822	208.747	222.476
2	Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	231	10.721	48.796	50.114	91.016
I	NETO REZULTAT (222+223-229)	232	2.092.499	2.206.331	2.422.714	156.412
J	ZARADA PO AKCIJI					
1	Osnovna zarada po akciji	233	0,0117	0,0123	0,0135	0,0009
2	Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234				

Racio pokazatelji

Finansijski pokazatelji su najčešći i široko rasprostranjeni alati koji se koriste za analizu finansijskog stanja preduzeća. U nastavku su dati pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, ekonomičnosti i profitabilnosti.

Pokazatelji likvidnosti

<i>Tekuća likvidnost</i>	2016	2017	2018	2019
<i>Angažovana obrtna sredstva</i>	61.885.241	64.857.994	66.995.937	68.399.859
<i>Kratkoročne obaveze</i>	19.706.817	16.233.963	17.876.493	18.386.888
<i>Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obav.</i>	3,14	4,00	3,75	3,72

<i>Koeficijent ubrzane likvidnosti</i>	2016	2017	2018	2019
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina</i>	16.844.127	17.825.034	18.705.977	19.948.419
<i>Kratkoročne obaveze</i>	19.706.817	16.233.963	17.876.493	18.386.888
<i>Kratkor. potr., plasmani i gotovina / Kratk obav.</i>	0,85	1,10	1,05	1,08

<i>Koeficijent finansijske stabilnosti</i>	2016	2017	2018	2019
<i>Stalna imovina</i>	69.671.807	71.882.303	76.141.872	76.852.725
<i>Kapital</i>	105.836.345	107.708.802	109.411.601	109.210.462
<i>Dugoročne obaveze</i>	3.692.296	10.427.146	13.429.215	15.143.719
<i>Stalna imovina / (Kapital + Dugor.obav.)</i>	0,64	0,61	0,62	0,62

Pokazatelji zaduženosti

<i>Koeficijent zaduženosti</i>	2016	2017	2018	2019
<i>Ukupne obaveze</i>	23.399.113	26.661.109	31.305.708	33.530.606
<i>Ukupna imovina</i>	131.557.048	136.740.297	143.137.809	145.252.584
<i>Ukupne obaveze / Ukupna imovina</i>	0,18	0,19	0,22	0,23

<i>Koeficijent finansijskog leveridža</i>	2016	2017	2018	2019
<i>Ukupne obaveze</i>	23.399.113	26.661.109	31.305.708	33.530.606
<i>Ukupan kapital</i>	105.836.345	107.708.802	109.411.601	109.210.462
<i>Ukupne obaveze / Ukupan kapital</i>	0,22	0,25	0,29	0,31

Faktor zaduženosti	2016	2017	2018	2019
<i>Ukupne obaveze</i>	23.399.113	26.261.379	30.980.607	33.195.232
<i>Neraspoređena dobit + Amortizacija</i>	10.284.924	11.806.796	13.271.157	13.671.779
Ukupne obaveze / (Nerasp. dobit + Amort.)	2,28	2,22	2,33	2,43

Pokazatelji ekonomičnosti

Ekonomičnost ukupnog poslovanja	2016	2017	2018	2019
<i>Ukupni prihodi</i>	31.470.116	32.686.260	33.407.724	33.520.820
<i>Ukupni rashodi</i>	29.158.735	30.259.310	30.726.149	33.050.916
Ukupni prihodi / Ukupni rashodi	1,08	1,08	1,09	1,01

Ekonomičnost redovnog poslovanja	2016	2017	2018	2019
<i>Poslovni prihodi</i>	30.968.588	31.072.892	30.425.542	29.563.343
<i>Poslovni rashodi</i>	27.381.729	28.608.440	28.313.528	30.308.540
Poslovni prihodi / Poslovni rashodi	1,13	1,09	1,07	0,98

Pokazatelji profitabilnosti

EBIT	2016	2017	2018	2019
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	2.311.382	2.426.949	2.681.574	469.904
<i>Rashodi kamata</i>	994.214	769.852	969.436	1.124.489
Rezultat prije oporezivanja + Rashodi kamata	3.305.596	3.196.801	3.651.011	1.594.393

EBITDA	2016	2017	2018	2019
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	2.311.382	2.426.949	2.681.574	469.904
<i>Rashodi kamata</i>	994.214	769.852	969.436	1.124.489
<i>Amortizacija</i>	3.470.608	3.286.150	2.927.797	3.172.006
Rezultat prije op + Kamate + Amortizacija	6.776.204	6.482.951	6.578.807	4.766.399

3. DRUŠTVENA ODGOVORNOST

3.1. Mjere zaštite životne sredine

Usljed sve strožijih zakonskih zahtjeva, razvoja ekonomskih i drugih mjera za unapređenje zaštite životne sredine i zaštite zdravlja korisnika naših proizvoda, kao i rasta brige zainteresovanih strana, rukovodstvo je donijelo odluku da uvede sistem upravljanja zaštitom životne sredine i uvelo Poslovnik o zaštiti životne sredine u cilju unaprijeđenja odnosa prema sredini u kojoj naše preduzeće i njegovi zaposleni žive i rade.

Sistem upravljanja zaštitom životne sredine je uspostavljen u skladu sa zahtjevima standarda *ISO 14001:2004 - Sistemi upravljanja zaštitom životne sredine - Zahtjevi sa uputstvom za primjenu*.

Kompanija dokumentuje, primjenjuje, i održava sistem upravljanja zaštitom životne sredine u cilju sprječavanja i smanjenja zagađenja životne sredine i usaglašavanja svoga sistema sa svim zahtjevima standarda za upravljanje zaštitom životne sredine, zahtjevima iz zakona i propisa i zahtjeva zainteresovanih strana.

Menadžment kompanije je definisao Politiku zaštite životne sredine, koja je jedinstveno utvrđena na nivou preduzeća i sa njom upoznati svi zaposleni u preduzeću kao i sve interne zainteresovane strane.

Politika zaštite životne sredine predstavlja osnovu za planiranje poboljšanja zaštite životne sredine kao i za uspostavljanje posebnih ciljeva i programa upravljanja zaštitom životne sredine.

Najviše rukovodstvo u „13. jul – Plantaže“ a.d. opredijeljeno je za neprekidno unaprijeđenje sistema upravljanja zaštitom životne sredine u skladu sa zahtjevima standarda ISO 14001: 2004.

Svi zaposleni u „13. jul – Plantaže“ a.d. su opredijeljeni i djeluju na sprječavanju i eliminisanju zagađivanja životne sredine i u tom cilju:

- *Identifikuju sve aspekte životne koji imaju ili mogu imati uticaj na životnu sredinu u cilju sprječavanja zagađenja životne sredine;*
- *Obavljaju svoje poslovne aktivnosti u skladu sa odgovarajućim zakonima, propisima i drugim zahtjevima o zaštiti životne sredine;*
- *Definišu i sprovode pravila organizacije koja nisu predviđena zakonskim propisima, a u cilju poboljšanja sistema upravljanja zaštitom životne sredine;*
- *Obučavaju da preventivno djeluju u sprječavanju zagađenja, štednji resursa i da stalno poboljšavaju sistem zaštite životne sredine;*
- *Štede resurse i energiju, smanjuju ili eliminišu upotrebu štetnih materija i kontrolisano postupaju sa otpadom;*
- *Razmatraju mišljenja i sugestije svih zainteresovanih strana i preduzimaju odgovarajuće mjere u cilju unaprijeđenja zaštite životne sredine;*
- *Informišu poslovne partnere i druge zainteresovane strane o sopstvenom opredjeljenju za zaštitu životne sredine.*

Prilikom identifikacije i vrijednovanja aspekata životne sredine, u „13. jul – Plantaže“ a.d. se razmatraju sljedeće opšte grupe aspekata životne sredine:

- a) Emisije u vazduh;
- b) Ispuštanja u vodu: otvorene vodotokove i tehnološku, atmosfersku i fekalnu kanalizaciju;
- c) Ispuštanje u zemljište;
- d) Korišćenje resursa: sirovina, vode, električne energije, pare i drugih prirodnih resursa;
- e) Uticaj otpadnih i opasnih materija,
- f) Angažovana i emitovana energije: toplote, radijacije, buke, vibracija,
- g) Incidentne situacije i udesi pri kojim može doći do značajnih aspekata na životnu sredinu,
- h) Žalbe zainteresovanih strana

Kompanija je izradila program preventivnih mjera u cilju povećanja nivoa zaštite imovine i poslovanja kompanije.

Preventivne pripreme predstavljaju efikasan odgovor na bilo koju od naprijed navedenih pojava, uključujući i spremnost na brzo reagovanje na pojave prirodnih katastrofa.

Preventivne mjere se implementiraju kroz sljedeće aktivnosti: fizička zaštita, preventivno tehničke mjere obezbjeđenja, zaštita od požara ili protivpožarna zaštita i sanitarno tehničke, biološke i hemijske mjere obezbjeđenja sopstvenih resursa a samim tim i uticaja I zaštite životne sredine i okoline.

Kompanija je instalirala kotao na biomasu 2018. godine i nalazi se u fazi dvogodišnjeg probnog rada kada se dokazuju performanse rada instaliranog rješenja. Za sada je:

- izvršena potpuna supstitucija korišćenja lož ulja i mazuta sagorijevanjem drvene sječke koja nastaje zimskom rezidbom vinove loze,
- smanjena emisija CO₂,
- iskorišćen pepeo koji nastaje sagorijevanjem drvene sječke kao đubrivo prilikom podizanja novih zasada,
- postignuta jednovremenost rada svih potrošača toplotne energije RJ „Prerada“ na nivou 100% čime je dostignut nivo dodatne energetke uštede.

Projekat je zaključno sa 2019. godinom dao očekivane rezultate, te su postavljeni parametri u potpunosti dokazani kako kroz ekološke standarde, tako i finansijske rezultate.

Kompanija je u fazi pripreme realizacije projekta tretmana tehnoloških otpadnih voda, kao jednog od ključnih preostalih ekoloških problema. Naime, urađenim hemijskim analizama uzoraka otpadnih voda, jasno je prikazano da su vode dominantno organski zagađene uz znatno manji nivo hemijske potrošnje kiseonika od onog koji je anticipiran. Stoga, izvedeni su zaključci:

- da će se 90% otpadnih voda usmjeravati prema vinogradima kompanije, te dio vode koristiti za proces kompostiranja, a dio kada HPK dosegne zakonski dozvoljen nivo za nalivanje matičnih zasada,
- da će se čvrsta materija mehanički odvajati od tečne i koristiti kao dobra osnova za proizvodnju komposta,
- da će 10% voda opteretiti kapaciteta novog kolektora koji se gradi na nivou opštine Podgorica.

Prethodne godine su realizovane sljedeće aktivnosti iz ovog projekta:

- sprovedena i završena kampanja mjerenja količina i kvaliteta otpadnih voda,
- završen Glavni projekat za odvajanje atmosferskih voda,
- završen Glavni projekat za instaliranje nove tehnološke kanalizacije i dimenzinirano postrojenje za predtretman.

Investicione aktivnosti na ovom projektu će biti nastavljene 2020. godine.

3.2. Društveno odgovorno poslovanje

Društvena odgovornost kompanije se ogleda kroz dvije dimenzije:

A) Interna dimenzija:

- Upravljanje ljudskim resursima – kako privući i zadržati zaposlene koji posjeduju odgovarajuće znanje i vještine za rad; edukacija zaposlenih,
- Zdravlje i sigurnost na poslu – pomoć za liječenje, životno osiguranje, osiguranje od nesreće

B) Eksterna dimenzija:

- Lokalna zajednica – zaštita životne sredine, zapošljavanje ljudi sa invaliditetom, sponzorisanje lokalnih sportskih klubova, kulturnih manifestacija i sl.
- Odnosi sa potrošačima i dobavljačima – povjerenje, fer odnosi, poštovanje želja i potreba partnera
- Poštovanje ljudskih prava – poštovanje radnih standarda i radnog prava, transparentno poslovanje

Interna dimenzija

U realizaciji aktivnosti definisanih Planom i programom rada za 2019. godinu bilo je angažovano oko 650 stalno zaposlenih i preko 1.200 radnika na sezonskim poslovima, o kojima je kompanija vodila posebnu brigu, unapređujući njihov životni standard i kvalitet života, kroz pojačanu zaštitu na radu, permanentnu edukaciju, socijalnu politiku, i sl.

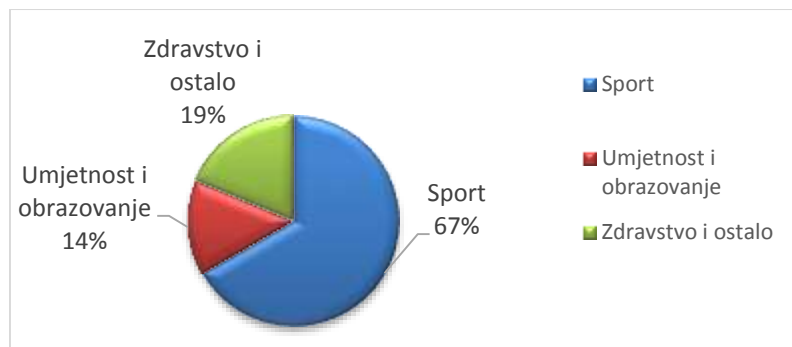
Ulaganje u edukaciju zaposlenih je nužno za razvoj kompanije. Vršena je dalja edukacija zaposlenih kroz seminare, konferencije i kongrese iz svih oblasti kao što su:

- Ekonomija i finansije,
- Poresko i carinsko poslovanje,
- HR, ljudski resursi,
- Proizvodnja (vinogradarstvo, tehnologija vina),
- Marketinga i prodaja,
- Edukacija o vinskoj kulturi,
- Zaštita životne sredine

U 2018. godini pokrenut je Vinski edukativni centar koji za cilj ima edukaciju ljubitelja vina i profesionalaca, u 2019. godini edukacija se razvija i uz mogućnost virtuelne učionice.

Eksterna dimenzija

Kompanija je u 2019. godini izdvojila je 237.000€ za donacije i sponzorstva. Struktura je prikazana na sljedećem grafikonu:

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

U 2019. godini realizovano je preko 5 mil.€ investicija:

R.br.	opis	Iznos
1	PODIZANJE ZASADA VINOGRADA I VOĆNJAKA	1,4 mil.€
2	OBJEKTI	2,3 mil.€
3	OPREMA	1,2 mil.€
4	GRAĐEVINSKI RADOVI	0,2 mil.€
UKUPNO:		5,1 mil.€

Kada je u pitanju dalji razvoj, kompanija ima jasnu viziju kroz investiciona ulaganja za period od 5 godina, kako kroz ulaganja u obnovu vinogradarskih i voćarskih površina, tako i rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih objekata, zamjenu dotrajale opreme i instalaciju novih ekonomičnih i efikasnijih rješenja.

Strategija obnove vinograda i voćanjaka je planirana za narednih 5 godina, i kako slijedi:

- znavljanje vinograda (vinskih sorti) godišnje na površini ne manjoj od 50 hektara,
- znavljanje preostalih površina voćnjaka (breskve i nektarine) na površini od 40 hektara dinamikom po 20 hektara godišnje,
- širenje vinogradarskih površina (stonih sorti) na površini od 50 hektara,
- širenje zasada maslina na površini od 50 hektara dinamikom po 15 hektara godišnje,
- ispitivanje mogućnosti iskorišćenja površina van opština Podgorica za sadnju novih voćarskih kultura (trešnja, lješnik i orah) na površini ne manjoj od 20 hektara.

Prethodnih godina kompanija je imala tendenciju obnove stare mehanizacije, opreme i građevinskih objekata. Kontinuitet obnove će se nastaviti i narednih godina kroz:

- investiranje u kombajne koji mogu raditi mehanizovanu berbu (supstitucija radne snage za poslove berbe na površini ne manjoj od 300 hektara),
- investiranje u opremu za sprovođenje mehanizovanih operacija na čemovskom polju,

- investiranje u obnovu mehanizacije (traktora, atomizera, šizela, uređaja za primjenu herbicida, uređaja za međurednu obradu i sl.),
- investicije u rekonstrukciju i izgradnju novih objekata:
 - o rekonstrukcije objekata za smještaj sezonske radne snage, kuhinje i magacina na Ćemovskom polju,
 - o izgradnju novih skladišnih kapaciteta za gotove proizvode i repromaterijal u RJ „Prerada“,
 - o sanaciju tj adaptaciju objekta za primarnu preradu shodno odredbama Zakona o bezbjednosti hrane Crne Gore (Sl. Listu CG br.57/15) i HACCP,
 - o rekonstrukcija i širenje ugostiteljskih kapaciteta – rekonstrukcija restorana Mareza i privođenje ugostiteljskoj namjeni poslovnih objekata koji su u vlasništvu Kompanije,
 - o rekonstrukcija ribnjaku Mareza – ojačanje statike i konstrukcije bazena,
 - o izgradnja kompostane kao veza projekta tretmana tehnoloških otpadnih voda.
- investiranje u zamjenu i instalaciju novih rješenja u okviru prerađivačkih kapaciteta Kompanije:
 - o zamjena starih i povećanje broja barika u podrumima Kompanije dinamikom do 200 barika godišnje,
 - o instalacija novih drvenih tankova za fermentaciju kapaciteta 10.000 litara sa instaliranim sistemom za hlađenje,
 - o zamjena kontinualnih presa za kvalitetna vina,
 - o instalacija novog cross flow filtera za smanjivanje gubitaka vina prilikom filtracije.

Planiran je i razvoj novih proizvoda, kao i obezbjeđivanje neophodne infratructure u cilju obezbjeđivanja kvaliteta proizvoda:

- instalacija linije za preradu maslina i proizvodnju maslinovog ulja. Intezivna sadnja maslina će dati neophodnu isplativnost po pitanju količina ubranog voća i potencijala proizvodnje maslinovog ulja,
- proizvodnja pjenušavog vina charmat metodom – povećanje proizvodnje pjenušavog vina,
- proizvodnja komposta.

Planirano je i sprovođenje mjera energetske efikasnosti i upravljanje prirodnim resursima:

- digitalizovanje sistema za navodnjavanje kako bi se optimalno koristila bunarska voda,
- regeneracija bunara na Ćemovskom polju u cilju iskorišćenja nominalnih kapaciteta bunara i efikasnijeg korišćenja crpnih potopnih pumpi (gotovo 2 MW instalisane snage),
- izrada probnih bušotina i praćenje nivoa količine podzmenih voda na Ćemovskom polju – sprovođenje sistema modeliranja kako bi se mogla anticipirati promjena nivoa podzmenih voda,
- zamjena neefikasnih potrošača naročito sistema za hlađenje u RJ „Prerada“ – svođenje instalisane snage sa 1,5MW na 0,35MW,
- dalje korišćenje orezane sirovine kroz proizvodnju briketa, peleta ili električne energije.

Ukupna vrijednost planiranih ulaganja u narednih pet godina iznosi 20 mil €.

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Kompanija je prepoznala značaj naučnih istraživanja za razvoj inovativnosti i kompetitivnosti i predstavlja pozitivan primjer povezivanja nauke i privrede. Od 2011. godine posjeduje licencu za obavljanje naučno-istraživačke djelatnosti u oblasti poljoprivrede. Aktivnostima koje se realizuju nizom naučnih projekata u oblasti vinogradarstva, vinarstva i voćarstva doprinosi se razvoju i boljem pozicioniranju vinogradarsko-vinarske proizvodnje, raznovrsnijoj, bogatijoj i kvalitetnijoj ponudi naših vina, razvoju i širenju vinske kulture i vinogradarsko vinarskog turizma. Sektor za razvoj naše kompanije do sada je realizovao više od 20 nacionalnih i internacionalnih projekata. Projekti su finansirani od strane kompanije, a sufinansirani su i u okviru različitih evropskih poziva i programa.

Istraživački i razvojni projekti nastavljeni su u 2019. godini i bili su usmjereni na:

- **Ispitivanje i poboljšanje kvaliteta autohtonih sorti vinove loze (klonska selekcija) i unapređenje kvaliteta proizvodnje loznog sadnog materijala u kompaniji (proizvodnja sertifikovanog sadnog materijala).** Kao rezultat višegodišnjeg rada na ovom projektu selekcionisano je i priznato 7 klonova autohtone sorte Vranac, koji svojim kvalitetom nadmašuju populaciju sorte. Kroz ovaj projekat stvorena je i stalno se povećava osnova za proizvodnju sertifikovanog sadnog materijala u kompaniji (dobar i kvalitetan kalem je temelj uspješne i ekonomične vinogradarsko – vinarske proizvodnje). U 2019. godini podignuto je oko 50 ha sa klonskim sadnim materijalom sorte Vranac i proširene su površine matičnih zasada.
- **Rad na introdukciji sorti i klonova u agroekološkim uslovima Ćemovskog polja –** Nastavljen je višegodišnji rad na introdukovanju klonova sorti i podizanju oglednih zasada u cilju ispitivanja njihovih agrobioloških i privredno-tehnoloških karakteristika u agroekološkim uslovima Ćemovskog polja radi dobijanja preporuke za njihovo dalje širenje u vinogradima kompanije. Od navedenih sorti očekuje se da mogu upotpuniti i poboljšati kvalitet naših vina, doprinijeti kreiranju novih proizvoda i na taj način obogatiti i poboljšati paletu naših proizvoda. U pogonu za mikrovinifikaciju u berbi 2019. urađeno je 76 različitih mikrovinifikacija autohtonih i introdukovanih sorti i klonova u cilju ispitivanja njihovog enološkog potencijala za razvoj novih proizvoda.
- **Ispitivanje potencijala bijelih vinskih sorti za dobijanje destilata u cilju kreiranja novih proizvoda** - U berbi 2019. ispitivane su sorte sa neutralnim aromama: Ugni blanc, Rkatsiteli i Žižak. Tokom vegetacije praćeni su pokazatelji rodnosti ovih sorti, kao i dinamika sazrijevanja grožđa u cilju određivanja tehnološke zrelosti (optimalnog odnosa šećera, kiselina i aroma u grožđu). Cilj je bio da grožđe sadrži što više prirodnih ukupnih kiselina koje će služiti kao konzervansi pri fermentaciji, jer u ovoj tehnologiji nije planirana upotreba sumpornih jedinjenja.
- **Rad na transferu novih tehnologija i podizanju zasada stonih sorti vinove loze** sa horizontalnim sistemom naslona i visokim uzgojnim oblicima (pergola-tendona). Cilj projekta je poboljšanje prinosa i kvaliteta stonog grožđa i mogućnost postizanja ranijeg sazrijevanja grožđa za potrebe tržišta (postizanje bolje cijene i povećanje rentabilnosti proizvodnje stonog grožđa u kompaniji). Tokom 2019. godine tokom vegetacije praćene su fenofaze razvoja, pokazatelji potencijalne rodnosti, period sazrijevanja, kvalitet i

prinos grožđa stonih sorti Kardinal i Muskat Italija, gajenih na različitim sistemima naslona (horizontalni i vertikalni).

- **Nastavak saradnje sa Institutom za vinovu lozu i vino iz La Riohe** na daljem izučavanju genetičkih resursa vinove loze u Crnoj Gori je definisan Ugovorom o saradnji potpisanim u 2019. godini. - Nastavkom projekta planiran je rad na sekvencioniranju genoma crnogorskih sorti, otkrivanju njihovog porijekla i izrada pedigree analize, kao i izučavanje varijabilnosti populacije sorti. Zahvaljujući radu na ovom projektu do sada potvrđenim genotipovima podignuta je Nacionalna kolekcija autohtonih i odomaćenih sorti vinove loze u cilju njihovog očuvanja, valorizacije i komercijalizacije u budućnosti, između ostalog i kroz neka nova sortna vina kao i za rješavanje jednog od najvažnijih izazova sa kojim se suočava globalni vinski sektor, a to je globalno zagrijavanje. U 2019. godini nastavljeno je sa dopunjavanjem Nacionalne kolekcije autohtonih crnogorskih sorti vinove loze.
- **Projekti digitalizacije** - Kako savremeno vinogradarstvo, voćarstvo i vinarstvo prati sve veća upotreba novih tehnologija, naše aktivnosti usmjerene su i u pravcu primjene informacionih tehnologija u vinogradarsko-voćarskoj i vinarskoj proizvodnji.

U 2019. godini uključili smo se u sljedeće projekte digitalizacije koji se finansiraju iz evropskih fondova:

- **Izgradnja operativnog, inovativnog i održivog evropskog poljoprivredno-prehrambenog sektora - DEMETER“ (2019 – 2023) u okviru Horizon2020 programa** Digitalizacijom sistema, tj. korišćenjem pametnih senzora, u kompaniji će se realizovati aktivnosti u cilju „predviđanja bolesti i štetočina, optimizacije navodnjavanja, transparentnosti proizvoda u lancu snadbijevanja, tj. od voćnjaka i vinograda do krajnjeg potrošača“. Po prvi put naša kompanija je partner na projektu u okviru poziva Horizon2020, što ujedno predstavlja i veliki uspjeh istraživačkog tima kompanije.
- **Jačanje primjene ICT tehnologija u poljoprivredi - VIRAL“ (2019-2022)** Cilj projekta je i povezivanje akademskih i privrednih subjekata kako bi se aktivnosti primjene ICT tehnologija u poljoprivredi intezivirale.
- **Digitalna transformacija poljoprivrednog i prehrambenog lanca u Crnoj Gori – DIPOL“ (2019-2021)** Projekat implementira praktična pilot rješenja u oblasti precizne poljoprivrede, odnosno preciznog voćarstva. Projektne aktivnosti će biti fokusirane na proizvodnju breskve.
- **Centar Izvrsnosti FoodHub** – cilj je razvoj primjene biosenzora u proizvodnji. Očekuje se razvoj metoda i protokola kojima će se dokazati autentičnost crnogorskih proizvoda i spriječiti njihovo falsifikovanje na tržištu.

6. MARKETING AKTIVNOSTI KOMPANIJE

MUNDUS VINI 2019

Na svjetskoj smotri Mundus vini 2019, održanoj u njemačkom Neustadt-u, vina Plantaža su osvojila 6 značajnih medalja. Na smotri je predstavljeno oko 7.000 vinskih etiketa iz cijelog svijeta, a visoko kvalifikovani međunarodni žiri, sastavljen od enologa, vinara, profesionalnih trgovaca vinima, sommeliere, vinskih novinara, vinskih stručnjaka i restoratera dodijelio je sljedeće medalje našim vinima: zlato za vina Malvazija 2017, Medun 2013 i Reserve 2013, srebro za vina Epoha 2013, Vranac barrique 2015 i Stari podrum Cabernet Sauvignon 2012.

Povodom ovog izuzetno velikog uspjeha lansirana je kampanja u martu 2019. sa ciljem da se istakne, pored medalja za crvena vina, na koje su Plantaže godinama već navikle, i veliki uspjeh bijelog vina - zlato za Malvaziju 2017. Cilj kampanje bio je zasnovan na što efikasnijem plasmanu ovih važnih informacija na tržištu, upoznavanju konzumenata i potrošača sa svjetskim priznanjima za kvalitet naših vina, kao i promovisanje ovih premium proizvoda u cilju povećanja prodaje. Utisci su bili izrazito pozitivni, kako od strane poznavalaca vina, tako i od znatiželjnih vinskih ljubitelja. Visok kvalitet naših nagrađenih vina iznenadio je kako ciljnu grupu kampanje, tako i ogroman broj konzumenata i potrošača.

TRIJUMF SORTE VRANAC

Crnogorska autohtona sorta Vranac, postigla je svjetski uspjeh na najprestižnijem internacionalnom ocjenjivanju vina Decanter World Wine Awards u Londonu. Vranac je nagrađen sa nekoliko medalja i time potvrdio da mu je mjesto u samom vrhu najkvalitetnijih svjetskih sorti. Po prvi put Vranac kao sorta uzima zlatnu medalju, i to Vranac Reserve iz 2013. godine, koja je ocijenjena čak sa fascinantnih 95 poena, i pozlaćen velikom zlatnom medaljom. Ovo je još jedna potvrda visokog kvaliteta za Vranac Reserve iz 2013. godine nakon prestižnog zlata osvojenog na takmičenju „Mundus Vini“ održanog u Njemačkoj ranije ove godine. Srebrne medalje osvojila su pet vina Plantaža: Crnogorski Barrique Vranac 2015., Crnogorski Chardonnay Barrique 2016, Epoha 2013, Vranac Pro Corde 2015, Vladika, dok je bronzanu medalju osvojio Crnogorski Vrhunski Vranac 2015.

Povodom ovog velikog uspjeha lansirana je kampanja u junu, a cilj je bio isticanje ponosa autohtone sorte Vranac, koja iz godine u godinu postaje sve više prepoznatljiva u svijetu. Zapažanje terenskih i promotivnih aktivnosti je ta da su potrošači i konzumenti vina veoma rado prihvatili ponudu i prijedlog za konzumaciju istih, gdje nijesu krili zadovoljstvo i oduševljenje vrhunskim domaćim proizvodima.

VINSKI PUT

U 2019. godini realizovana je obimna kampanja sa ciljem promocije turističke ponude kompanije. Kampanja je podrazumijevala različite vidove promocije i marketinga, a realizovana je pod jednostavnim, a efektnim sloganom – "Posjetite nas". U fokusu kampanje bila je motivacija za posjetu našim vinskim podrumima, vinogradu, restoranima kao i drugim sadržajima obuhvaćenim u okviru programa Vinskog puta, a posredno i jačanje brenda Plantaža kao i prodaje vina i na "kućnim vratima" i kroz HoReCa objekte.

Poduprijet bogatim resursima kompanije, turistički potencijal kompanije značajno je unaprijeđen posebno tokom posljednjih godina, a vinski podrum Šipčanik veoma brzo postao je i najposjećeniji turistički lokalitet na teritoriji Glavnog grada Podgorice, nudeći jedinstveno eno-gastro iskustvo. Kampanja je dala odlične rezultate – porast broja individualnih posjeta i generalno najveći broj posjetilaca (20.556) još od 2014-te godine kada aktivno počinjemo da se bavimo vinskim turizmom.

7. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Kompanija u toku 2019.godine nije vršila otkup sopstvenih akcije, niti namjerava da ih stiče u narednom periodu.

8. POSLOVNE JEDINICE

Kompanija je osnivač i vlasnik sljedećih pravnih lica:

- 13.jul d.o.o. Beograd (učešće 100%)
- 13.jul d.o.o. Sarajevo (učešće 100%)
- Plant-OMP d.o.o. Podgorica (učešće 50%)
- Monteadria UK Limited London (učešće 33,33%)
- Recomont Podgorica (učešće 20%)
- Lovćen osiguranje a.d. Podgorica (učešće 0,12%)

9. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA

Finansijski instrumenti su sredstva kojima se može trgovati. Mogu se podijeliti na dvije vrste: gotovinske instrumente i derivativne instrumente.

Gotovinski instrumenti su između ostalog akcije, kao osnovne hartije od vrijednosti.

Sopstveni kapital kompanije čini 179.255.993 obične akcije, nominalna vrijednosti je 0,5113€, ukupna vrijednost 91.653.589,22€. Struktura je data u prvom dijelu izvještaja.

Akcije se kotiraju na A listi Montenegroberze. Tržišna vrijednost akcije na dan 31.12.2019. iznosila je 0,1080€.

U dijelu učešća u vlasništvu drugih pravnih lica, kompanija posjeduje akcije Lovćen osiguranja (391 akcija, što čini 0,12% vlasništva), tržišna vrijednost akcije na dan 31.12.2019. godine je iznosila 21,00€.

10. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Dobro upravljanje rizikom je bitan aspekt uspješnog poslovanja. Nekim rizicima se može se direktno upravljati, dok su drugi rizici u velikoj mjeri izvan kontrole upravljanja preduzećem. Rukovodstvo kompanije ima različite nivoe kontrole u pogledu rizika, sa ciljem otkrivanja mogućih rizika i procijene potencijalnog uticaja na poslovanje kompanije.

Finansijski rizici se odnose na direktne rizike koji proističu iz upravljanja novčanim tokovima. Upravljanje ovim rizicima podrazumijeva tri faze:

- Identifikovanje finansijskih rizika i njihovih uzroka
- Mjerenje nivoa finansijskih rizika i njihovih efekata
- Utvrđivanje planova i strategija za rješavanje rizika

Metode upravljanja finansijskim rizicima kojim se rukovodstvo koristi su sljedeće:

- izbjegavanje rizika - odbijanje bavljenja aktivnostima koje su visoko rizične
- ublažavanje rizika - smanjenje negativnih posljedica kada su finansijski rizici neizbježni
- prenos rizika - kao što je npr. plaćanje osiguranja u zamjenu za zaštitu od finansijskog rizika
- prihvatanje rizika - zadržavanje određenog nivoa rizika, ako je očekivani profit mnogo veći od potencijalnog rizika.

11. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

Postoji mnogo načina kategorizacije finansijskih rizika kompanije. Jedan pristup za ovo se obezbeđuje razdvajanjem finansijskog rizika u četiri široke kategorije:

- rizik cijena: podrazumijeva rizik promjena valutnih kurseva, kamatnih stopa ili cijena proizvoda, gdje bi njihova promjena mogla rezultirati gubicima u poslovanju. Kompanija poslovanje obavlja u zvaničnoj valuti (EUR), tako da rizik valutnih kurseva ne postoji. Kamatne stope na kreditna zaduženja su fiksne ili dijelom vezane za EURIBOR, zavisnosti od Ugovora, ali kako je njegova vrijednost u 2019. i dalje bila negativna, nije bilo uticaja na cijenu zaduživanja. Što se tiče cijena naših proizvoda, nisu se mijenjale, osim od 01.01.2019. zbog rasta akcize, što je nastavak trenda rasta ove vrste poreza, koji već niz godina značajno utiče na smanjenje prodaje rakija na tržištu Crne Gore.
- kreditni rizik: rizik da zajmoprimac neće biti u mogućnosti da otplati kredit. Kompanija redovno izmiruje obaveze po kreditima i nije imala problema po tom pitanju.
- rizik likvidnosti: podrazumijeva lakoću kojom kompanija može pretvoriti svoju imovinu u gotovinu ukoliko postoji iznenadna potreba za dodatnim novčanim tokovima. Obrtna sredstva kompanije su značajno veća od kratkoročnih obaveza, što pokazuje koeficijent likvidnosti, pa je ovaj rizik na umjerenom nivou

- rizik novčanog toka: rizik da gotovina i gotovinski ekvivalenti nisu dovoljni za izmirivanje dospjelih obaveza. Kompanija ima određena kašnjenja u izmirivanju dijela obaveza u zavisnosti od perioda godine, jer je dio priliva sezonskog karaktera.

12. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Novi standard revizije MRevS 701 – Saopštavanje ključnih revizorskih pitanja – uključuje, i poseban akcenat stavlja na analizu rizika u kontekstu otkrivanja nedostataka u pravnom licu koji se odnose na povećan rizik materijalno pogrešnog iskaza ili značajan rizik identifikovan u skladu sa MRevS 315 (značajne promjene koje su se desile u odnosu na prethodni finansijski period; određene vrste transakcija u kojima je revizor naišao na poteškoće prilikom sprovođenja revizorskih postupaka, promjene u okruženju entiteta, finansijskim uslovima ili aktivnostima koje imaju značajan uticaj).

U nastavku dajemo **Registar rizika** za našu kompaniju, zajedno sa **Ocjenom inherentnog rizika**:

R. br	Proces u kojem se rizik pojavljuje	Rizik	Cilj/Proces na koji rizik može da utiče	Vrednovanje i ocena rizika			Opcija za postupanje sa rizikom	Mera za postupanje sa rizikom
				Vjerovatnoća	Posledice	Ocjena		
1	Proizvodnja žestokih alkoholnih pića	Zastoj u proizvodnji usled kvara opreme koja se eksterno održava	Kašnjenje u planu proizvodnje	3	4	12	deljenje rizika	Ugovor za održavanje opreme sa outsource organizacijom sa posebnim klauzulama za rok popravke
2		Zastoj u proizvodnji usled kvara opreme koja se interno održava	Kašnjenje u planu proizvodnje	3	4	12	izmena verovatnoće ili posledice	Izrada planova preventivnog planskog održavanja i njihova primena
3		Zastoj usled nestanka struje	Kašnjenje u planu proizvodnje	2	4	8	izmena verovatnoće ili posledice	Iznalaženje alternativnih izvora snabdevanja
4		Nemogućnost ispunjenja plana proizvodnje usled nedostatka kapaciteta	Kašnjenje u planu proizvodnje	3	4	12	deljenje rizika	Angažovanje outsource organizacije
5	Proizvodnja bresaka i grožđa	suša	umanjen rod	2	4	8	izmena verovatnoće ili posledice	Navodnjavanje
6		kišna godina	umanjen rod	1	3	3	rizik je prihvatljiv	
7		bolesti voća i grožđa	umanjen rod	2	5	10	eliminisanje izvora rizika	potpuna primena zaštite voća i grožđa

8	Nabavka	Kašnjenje u isporuci nabavljenih sirovina	Neispunjenje plana proizvodnje i prodaje	3	3	9	deljenje rizika	Definisanje klauzula za obezbeđenje u ugovorima sa isporučiocima
9		Nemogućnost nabavke sirovina usled stanja na tržištu	Neispunjenje plana proizvodnje i prodaje	2	4	8	zadržavanje rizika	Analiza tržišta sirovina
10		Loš kvalitet nabavljenih sirovina	Neispunjenje plana proizvodnje i prodaje	2	3	6	rizik je prihvatljiv	
11	Prodaja	Nedostatak tržišta	Smanjenje kapaciteta ili obustava proizvodnje	1	5	5	rizik je prihvatljiv	
12		Nemogućnost finansijske realizacije isporučenih proizvoda	Ispunjenje finansijskog plana	3	4	12	izmena verovatnoće ili posledice	Naplata putem predračuna i defisanje finansijskih klauzula u ugovorima
13		Odustajanje korisnika od preuzimanja već proizvedenih proizvoda	Otežano skladištenje proizvoda	1	3	3	rizik je prihvatljiv	
14		Kašnjenje u isporuci proizvoda	Zadovoljstvo korisnika	2	3	6	rizik je prihvatljiv	
15	Opšti rizici	Opasnosti od udesa u radnoj i životnoj sredini (požar, eksplozija, isticanje hemikalija i slično)	Aspekti životne sredine i rizici po bezbjednost i zdravlje na radu	2	5	10	izmena verovatnoće ili posledice	Postupanje u slučaju udesa POS/E-100-19 (ISO 14001) i u skladu sa Planom prevencije udesa
16		Vanredne situacije (prirodne nepogode, rat, vanredno stanje, socijalni nemiri)	Ukupno poslovanje organizacije	3	5	15	zadržavanje rizika	Postupanje u skladu sa Planom prevencije i planom zaštite od udesa
17		Izmena zakona u oblasti poslovanja	Ukupno poslovanje organizacije	3	4	12	preuzimanje rizika da bi se iskoristila prilika	Subvencije u oblasti zapošljavanja, ...
18		Izmena zakona u oblasti finansija	Ukupno poslovanje organizacije	3	4	12	zadržavanje rizika	
19		Rizik od neusklađenosti sa drugim zakonskim propisima i zahtjevima regulatornih tijela	Otežano sprovođenje redovnih aktivnosti	3	2	6	Izmjena vjerovatnoće ili posledice	Blagovremeno sprovođenje svih zahtjevanih mjera, dobijanje dozvola, rješenja, elaborata i slično
20		Odlivanje stručnog kadra i kompetencije zaposlenih	Kašnjenje u izvršenju poslova	3	3	9	Zadržavanje rizika	Briga o zaposlenima , obuka

BDO d.o.o. Podgorica

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 120
81000 Podgorica

Montenegro

Tel: +382 20 228 449

Fax: +382 20 228 449

www.bdo.co.me

BDO d.o.o. Podgorica, privredno društvo osnovano u Crnoj Gori, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Velikoj Britaniji i dio je međunarodne BDO mreže firmi članica.

BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Podgorica, a limited liability company incorporated in Montenegro, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.

